

5015 a 23

CONSTITUTIONES ECCLESIASTICÆ

P R O

Unitis Diœcesibus

Ardfertensi & Aghadoensi,

I N

Duodecim Capita distributæ.

In quibus tum Parochi, tum omnes curam animalium exercentes, ac etiam Confessarij omnes multa utilia ad munia sua rite & secure obeunda facile intueri possunt.

Sumptibus CLERI KERRIENSIS, ipsiusque impulsu nunc excusæ.

H E B R. XII. 11.

Omnis disciplina in præsenti quidem non videtur esse gaudij, sed mæroris ; postea autem fructum pacatissimum exercitatis per eam reddet justitiæ.

P H I L I P P. II. 14. 15.

Omnia facite sine murmurationibus, & hæsitationibus, ut sitis sine querela, & simplices filij Dei, sine reprehensione in medio nationis pravæ, & perverse, inter quæ lucetis sicut luminaria in mundo.

W A T E R F O R D I A Æ :

Typis J. CALWELL, in vico vulgo dicto Broad-street

CONSTITUTIONES ECCLESIASTICÆ, &c.

CAPUT I.

De Administratione Sacramentorum.

SACRAMENTA, quorum Parochus Ordinarius Minister est, sunt quatuor : nempe, Baptismus, Pænitentia, Eucharistia, & Extrema Unctio ; quibus accedit Matrimonium, cuius quamvis non sit Minister, est tamen testis qualificatus, sine quo, ubi viget Trid. ejus valor constare non potest.

2. Hæc sunt digniora pascua, quibus Grex Christi pascendus est a suo Parocho ; per alia enim, fideles suos ad divinam gratiam disponit tantum & excitat ; per hæc vero gratiam ipsam & Christi merita vere communicat ; cum igitur salus animarum, quæ præcipuus scopus est, ad quem omnes conatus & labores Pastoris dirigendi sunt, in digno ac sancto usu sacramentorum posita sit, hortamur, ut in eis, & administrandis & percipiendis, religiosa diligensque cura ponatur.

3. Meminerit Parochus noster, ut ea reverentia & gravitate sacramenta administret, ut respondeat eorum dignitati, ac sanctitati. Recogitat

cogitat se res divinas tractare, Christique agere ministrum ; sollicitus sit ita sancte vivere, ut singulis horis & momentis sacramenta dignae ministrare valeat, ne dum alios lavat & mundat, se ipsum maculet, & sordibus repleat, unde a peccato mortali liber esse debet.

4. Quacunque diei aut noctis horâ ad sacramenta ministranda vocabitur, nullum tam sanctis pietatis officijs, moram interponat ; nec ullo signo ostendat se gravate iturum ; sed verborum benignitate, vultuque hilari charitatem paternam significante, & libentissime & ut potest celerrime accedat.

5. Omnes, quibus cura animarum quocunque modo incumbit, habeant penes se libellum cui titulus est : *Ordo Baptizandi, &c. ex Rituali Rom. Pauli V. extractus.* ac praescriptis in eo ritibus & cæremonijs utantur, quibus nihil, ne privatæ quidem alicujus devotionis nomine, addent aut detrahent, neque vero aliquid mutabunt. De dicto libello, preces & sacramentorum formulas, cæteraque pro ratione eorum, quæ Parochus noster ministrabit, recte & attentè leget, nec vero memoriæ, quæ plerumq; facile labitur, confidat.

6. Sacramenti quod ministrabit vim, rationem, usum, salutaresque fructus, prout temporis, ac personæ ratio, & praesentium multitudo tulerit, diligenter explicabit, pro sumen-
tium & adstantium captu, & intelligentia.

7. In sacramentis conficiendis, id omnino
intendant

intendant sacramentorum ministri omnes, idque sibi agere proponant, quod Christus Dominus instituit, & sancta mater Ecclesia intendit atque agit ; juxta illud apostoli : *Sic nos existimet homo, ut Ministros Christi & dispensatores mysteriorum Dei.*

8. Cætera denique omnia & ritè & ordine servabunt, pro ut unicuique sacramenti administrationi accommodata suis quæque locis sigillatim demonstrabuntur.

C A P U T II.

De Sacramento Baptismi.

BAPTISMUS est primum sacramentum in ordine & necessitate, quia est janua ad omnia alia, quorum omnis homo est incapax ante ejus receptionem. Quod Baptismus sit necessarius ad salutem, definitur in Trid. & satis expressit Christus in illis verbis : *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu S. non potest introire in regnum Dei, Joan. iii. 5.* quæ de baptismo, ejusque necessitate intelligit Ecclesia.

10. In hujus sacramenti administratione servanda omnino est praxis baptizandi per effusionem aquæ, ita ut trinâ ablutione caput baptizandi perfundatur, in modum crucis, ac eodem tempore, quo forma sacramentalis pronunciatur. Doceant Parochi suos Parochianos publice

publicē, & præsertim obstetrics, materiam & formam baptismi, & modum baptizandi, nè contingat in suis Parochijs mori Infantes sine baptismō, illisque seriō injungant, ut nullatenus presumant hoc sacramentum administrare, nisi in casu extremæ necessitatis, & tunc formam, clīm attentione & intentione, & absque ulla perturbatione proferant in lingua patria.

11. Caveant Parochi, ut nullomodo rebaptizent Infantes, nisi constiterit vel prudenter dubitari possit, ac debeat, de validitate prioris Baptismi, & in tali casu, observetur hæc forma : *Si baptizatus es, non te baptizo, si nondum es baptizatus, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij. & spiritus sancti ; ita, ut aqua infundatur Infantī solum, quando dicitur, Ego te baptizo, &c.* Sciant Parochi, Baptīlūm non posse absque peccāto, extra casum necessitatis conferri, nisi in aqua consecratā, quæ dum deest, habetur formula brevis aliam, ex tempore, consecrandi, in prædicto libello pro casu necessitatis.

12. Nullus sacerdos citra periculum mortis Infantis, ullatenus præsumat eum baptizare sine exorcismis, aliisque cærementijs in laudato libello, seu rituali contentis, sub pæna gravi & arbitrariâ, ubi & quando nō imminet periculum ipsi sacerdoti. Caveant Parochi, nè excommunicatos, aut eos qui eo anno Paschæ tempore, ex præcepto Ecclesiæ, peccata confessi non fuerint, & sanctissimam Eucharistiam non susceperint, admittant ad levandum Baptizatum

Baptizatum de sacro fonte ; nequè admittant Patrinum, aut matrinam alterius communionis sive Religionis ; melius est enim omittere omnino Patrinum, quam hujusmodi homines adhibere ; quia præceptum adhibendi, tum tantum obligat, quando potest haberi idoneus.

13. Non purificetur fæmina ex illico coitu pariens, nisi post elapsum mensem pro 1. vice, & post duos menses, pro 2. vice, & pro tercia, post tres menses ; quæ verò post 3. vicem, ex simili concubitu pepererunt, non purificantur ; & hoc observari strictè injungimus, sub pæna suspensionis ipso facto incurrendæ.

14. Cæremonia hæc purificationis, ad solos Parochos spectat, a quibus aut ab eorum delegatis fieri debet. Non legantur preces purificationis super periclitantes post partum.

15. Habeant Parochi librum, in quo scribant nomen Baptizati, nomina Parentum, Patrinorum, ac suum, diem, mensem & annum, in quo infans sive puer natus & baptizatus fuit, quia hoc omittere aliqui mortale reputant : Moneantque Patrinos de cognatione spirituali contractâ, ut præscribit Concil. Trident. Parochus baptizans utiliter faciet, si adstantibus breviter explicet significationem Cæremoniarum, quæ in Baptismo adhibentur ; ante omnia autem Baptizaturus curet formare intentionem faciendi quod Christus instituit, vel quod facit Ecclesia.

C A P U T III.

De Sacramento Matrimonij.

CUM multa sint impedimenta, quæ matrimonij celebrationem impediunt, multaque etiam mala & incomoda, quæ ex matrimonio cum impedimento, præsertim dirimente, contracto, nata sint oriri ; diligenter Parochis curandum est, ut ipsi in primis habeant recte cognita omnia impedimenta, illa nimurum, quæ irritum reddunt matrimonium & quæ solum impediunt nè licite contrahatur. Eaque populo quam sæpe denuntient & explicitent.

17. Ut sine aliquo ex prædictis impedimentis matrimonium validè & licite celebretur, statuimus denunciationes præmittendas esse, ad Concilij Trid. præscriptum, & nullam remittendam nisi ex facultate nostrâ, vel vicarij nostri generalis, quæ, existente justâ causâ, gratis concedetur. Dum contrahentes spectant ad diversas Parochias, denunciationes hæc in utriusque Parochia faciendæ ; nec Parochus sponsæ ad matrimonium celebrandum accedat, antequam habeat a Parocho sponsi testimonium, quod præscriptæ denunciationes in sua Parochia sint præmissæ & quod de nullo constet impedimento.

18. Nullus Parochus vel alias sacerdos nobis subditus præsumat, nobis vel vicario nostro generali inconsultis, jungere in matrimonio filios familias, sine consensu, vel scitu Parentum, aut eorum, qui ijs sunt loco parentum; quamvis enim eorum consensus non necessariò requiratur quo ad validitatem, tamen debita Parentibus a filijs pietas & reverentia, suadet, ut in negotio tam gravi, si justissima in contrarium non obstat ratio, obsequantur votis Parentum, aut saltē consilium eorum expetant.

19. Synodus Trid. [Sess. 24. cap. 7. de reform. matrim.] advertens, quod multi qui vagantur & incertas habent sedes, primā uxore relictā, aliam & plerumque *plures*, illa vivente, diversis in locis ducant, omnes ad quos spectat, paternē monet, ne hoc genus hominum vagantium, ad matrimonium facile recipiant; Parochis autem præcipit, ne illorum matrimonij intersint, nisi prius diligentem inquisitionem fecerint, & re ad ordinarium delata, ab eo licentiam obtinuerit. Hujus decreti observantiam & executionem strictè monemus, & monendo mandamus nostris.

20. Contrahentes matrimonium, in gradu prohibito sine dispensatione, neglectis culparib[us] denunciationibus, separentur sine spe obtinendi dispensationem, quia, ut inquit Trid. [Sess. 24. cap. 5.] non est dignus, q[uo]d Ecclesiæ benignitatem facile experiat[ur], cūjus salubria præcepta temere contempserit. Contrahentibus

etiam in gradu aliás permisso ac licto, omissis tamen denunciationibus, imponatur pænitentia seu pæna condigna prout præcipitur *cap. Cum inhibitio*, quia adhuc contra edictum Ecclesiæ, ejus præceptum contemnendo, contrahunt: Proptereaque illos graviter puniri ab ordinarijs præcipit Trident. *loc. cit.*

21. Qui, deserto proprio Parocho, matrimonium clam coram alieno, vel quocunque alio sacerdote contrahunt, statuimus, ut hi, ultra pænas in *cap. fin. de clandest. desponsat.* statutas contrahentibus simpliciter clandestine, nominatim publicè tribus diebus dominicis statim post lectum Evangelium & ante offer torium, in capella Parochiali loci in quo habitant denuncientur, arceanturque a sacro, nec tanquam legitimi habeantur conjuges, neque simul, habitare permittantur, donec fidem plenam facient de matrimonio inter eos inito coram nostro vicario generali per detectionem Presbyteri qui eos conjunxit, loci, in quo detestabilis ille & prohibitus clandestinus contractus fuit celebratus; & testium qui eidem contractui adstiterunt, quos consimilibus pænis plec tendos esse jubemus & decernimus, nullâ habitatione juramenti, quo eos forsan adstrinxit infelix ille sacerdos ad ejus crimen & nomen celandum; cum juramentum de re illicitâ & quod fraudandæ legis Ecclesiasticæ gratia injunctionum fuit, nequeat esse obligatorium; per illam enim iniquam praxim aperitur janua rap tibus

tibus, adulterijs, priorum sponsalium injustis dissolutionibus, cum ingente saepe Parentum aliorumque interesse habentum prejudicio ; ac denique quod jure suo uti dici non possit, qui legem defraudare conatur.

22. Ad deobligandos hujusmodi juratos censemus opus non esse ulla relaxatione, cum relaxatio supponat vinculum, quale inducere non valet juramentum hoc ; proinde propria auctoritate rescindi potest, juxta illud : *In male promissis rescinde fidem ; impia enim est promissio, quæ scelere impletur.* can. 5. causa 22. 9. 4.

23. Eodem cap. fin. statuitur ut, Porochus vel alius facerdos assistens hujusmodi matrimonio simpliciter clandestino valide, sed illicite contracto, per triennium ab officio suspendatur, & gravius pro arbitrio ordinarij puniatur ; circa quam paenam, notanda veniunt sequentia.
 i. illam esse adhuc infligendam delinquentibus in locis non recepti, quoad hoc punctum, Trident. ubi matrimonia clandestine inita, hoc est, sine proprio Parocho, sunt, non obstante clandestinitate, rata & valida, licet prohibita & illicita ; quia a jure communi non est recendum, nisi per novum expresse corrigatur ; ubi verò, Decretum Trid. est receptum & matrimonia sine proprio Parocho & testibus contracta, sunt invalida, pena imposita Presbytero assistenti tali matrimonio est, ut suspensus sit & maneat, ab officio & beneficio, quo usque ordinario illius Parochi, qui debebat assistere visum fuerit.

24. 2. Illam habere locum in assistente Parocho, vel alio sacerdote, sive sæculari sive regulari de Parochi vel ordinarij licentia, matrimonij clandestinis ob omissas denunciationes, adeoque validis ; quia Trid. ex una parte de hoc nullam decrevit pænam ; ex altera parte, dicit se inhærere vestigij Concilij Lateranensis, ex quo desumptum est cap. *finale de cland. desponfat.* notandum 3. Suspensionem illam triennalem, non esse latæ sententiæ ; sed ferendæ per judicem ut constat ex textu cit. cap. ubi dicitur *feratur*, quod actum seu ministerium judicis in futurum significat & exigit. Notandum denique, ab istatriennali suspensione Episcopum non posse absolvere ; eo quod suspensio illa lata sit ab ipso Concilio generali, & quidem præfixo tempore, quo durare debet ; Episcopus autem in lege seu decreto Concilij generalis, dispensare nequeat ; unde licet ipse tulerit illm suspensionem, quia tamen id fecit, non tanquam principalis, sed tanquam minister Concilij generalis, eam relaxare non potest, sicut nec ab illo potest imminui, sed tantum augeri pæna illa ; a sola sede apostolica imminui tollique potest. Unumquemque igitur monemus ut sibi caveat de violatione hujus legis pænalis, deterreanturque omnes metu talium pænarum ab illis matrimonij clandestinis contrahendis, aliter, contra eos certissime procedetur declaratione & inflictione prædictarum pænarum, quibus nos sequentes pænas addere statuimus ; nimirum,

nimirum privationem beneficij & inhabilitatem perpetuam ad aliquod beneficium Ecclesiasticum aut curam animarum in his Dicecibus obtainendum.

25. Volumus ut Parochi omnes in suis respective Capellis, tempore sacrificij, subinde perlegant & explicent hoc nostrum Edictum, ut populo innotescat quid sit in illo prohibitum, & ut nullus nomine ignorantiae culpam praetexat. Procuret Parochus pro viribus, ut in sua Parochia sponsi ante celebrationem matrimonij peccata confiteantur & sacram Communionem triduo saltem ante matrimonij consumationem sumant, ut securius ad gratiam hujus sacramenti recipiendam accedant.

26. Consuetudo in toto hoc regno habet, ut potius coram Parocho mulieris, quam viri matrimonium contrahatur, quae consuetudo in honestate fundamentum habet ; honestius siquidem est ut vir videatur mulierem quærere in sua Parochia, quam e contra, adeoque est merito servanda. retinenda est etiam consuetudo ut a Parocho sponsæ & a nullo alio sine ejus aut ordinarij licentia impendenda sit benedictio nuptialis, quam flexis genibus ante altare noviter conjuncti, ante matrimonij consummationem, suscipere debent.

27. Per benedictionem nuptiarum, aliud non intelligitur, quam preces & cæremoniæ ex præscriptione Ecclesiæ adhiberi solitæ, in solennitate nuptiarum, tum ad majorum sacramenti

menti dignitatem, tum ad impetrandam benedictionem divinam ad actus conjugales deinceps debito fine, ac modo decenter exercendos; Parochi debent frequenter ostendere populo salutarem usum harum cæremoniarum.

28. Ac signanter efficaciam precum & benedictionum, quæ nomine Ecclesiæ super novos conjuges funduntur, quodque meritó timéant, qui ijs contemptis, contra Ecclesiæ præscriptum matrimonia ineunt, né maledictionem pro benedictione in se & proles suas accersant.

29. Eodem die quo matrimonium contrahitur, benedictio nuptialis impertienda est sponsis, quia illam differre post consummationem matrimonij, nisi adsit justa causa, dicunt graves A. A. peccari mortaliter, & quidem toties secundum S. Antoninum, quoties illud consumabitur. Ubi res postulat ut Parochus novos conjuges instruat circa libertatem thori conjugalis, id verecundé & modeste faciat; poterit hic illi servire quod habet S. Franciscus Salesius in introductione ad vitam devotam *parte 3. cap. 39.* ubi piè & castè exponit, quomodo conjuges se circa actum conjugalem gerere dibeant.

30. Advertant Parochi 1. quod licet *cap. vir autem* absolute dicatur secundas nuptias non esse benedicendas, consuetudine tamen ferre ubique introductum est, ut benedicantur quando sunt primæ ex parte fæminæ nisi fuerit

fuerit vidua. Advertant 2. Benedictiones nuptiales prohiberi in adventu, qui incipit a media nocte, quæ præcedit primam diem Dominicam illius; & in quadragesima, quæ incipit, a media nocte, quæ præcedit diem cinerum: Unde Parochus his temporibus benedicens, peccabit mortaliter, & graviter puniendus arbitrio ordinarij; qui in hoc non potest dispensare, nisi ex justissima & urgenter causa.

31. Matrimonia Catholicorum cum hæreticis sunt illicita & prohibita jure Ecclesiastico. Matrimonium partis Catholicæ cum Protestante in hoc regno contractum, irritum & invalidum jure novo hujus regni declaratur; ubi statuitur, ut sacerdos, aut etiam Minister assistens tali matrimonio, laqueo suspendatur, & de medio tollatur. Eodem statuto redditur pars Catholica incapax omnium jurium & emolumentorum vi talis matrimonialis contractus, & legum aut consuetudinum municipalium beneficio ei alias quærendorum. Ob hæc & alia incommoda, nec non ob præsentaneum periculum perversionis ad hæresim, & parti Catholicæ & prolibus imminens, Prohibemus omnibus Presbyteris nobis subditis, sub pæna suspensionis ab officio & beneficio né quis eorum, personas, quarum altera est acatholica, sine speciali nostro consensu presumat conjungere: hortamurque Parochos ut plebem catholicam dissuadere & deterrere conentur ab hujusmodi

jusmodi matrimonij contrahendis, ne conju-
gij jugum, ducant cum ijs qui simpliciter fide-
les non sunt, ne cum illis velint unum corpus
fieri, cum quibus non possunt fieri unus spiritus.

32. Gradus consanguinitatis & affinitatis
bene notos habeat Parochus quilibet, & quo
gradu contrahi liceat, id etiam recte sciatur,
aque adeo, interdum, pro ut occasio tulerit, ac-
curate populo & contrahere volentibus expo-
nat ex Concilio Trid. & probatis A. A.

33. Si, denunciationibus factis, contingat
oriri probabile Dubium, vel bene fundata sul-
picio alicujus impedimenti, supersedeat Paro-
chus, & Ordinarium, cuius est cognoscere de
objecto impedimento, consulat, & ab eo discat
quid faciendum: Quamvis autem Parochus
non debeat se velut judicem statuere in causis
matrimonialibus, tamen potest veluti amicus
& consultor interrogare cur putetur adesse im-
pedimentum, vel unde sit dubium. Præter-
quam quod ipsi ex officio incumbat matrimo-
nij impedimenta investigare, ac saluti suatum
ovium consulere, & etiam cavere ne impediti,
contrahendo delinquent.

34. Quamobrem cum accurate studioseque
norit canonica impedimenta & quæ futurum
matrimonium impedian, & quæ contractum
dirimant: Tum etiam illa aliquando, pro ut
usu venerit, diligenter exponet, cum multa
ea sint, quæ tamen brevi enumerantur his
versibus:

*Error, conditio, votum, cognatio, crimen,
Cultus disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas,
Si sis affinis, sed forte coire nequibit,
Hæc facienda vetant connubia, facta retractant.
Ecclesiæ vetitum, nec non tempus feriarum
Impedient fieri, permittunt facta teneri.*

35. Declaramus Catholicos nullo modo, absque reatu pænæ æternæ posse adire ministrum acatholicum, vel disparis religionis, ut eorum matrimonij assistat ; aut ad eum afferre vel mittere suos Infantes baptizandos per ipsum,

36. Ut contracti matrimonij certa semper fides haberi queat, mandamus ut quilibet nostræ Dioecesis Parochus habeat librum, in quo conjugum & testium nomina, diemque & locum contracti matrimonij describat, quem apud se diligenter custodiat : Hoc ipsum mandat Concil Trid. Sess. 24. cap. 1.

C A P U T IV.

De Sacramento Pænitentiae.

CA V E A T Parochus & Confessarius, ne unquam ad hoc Pænitentiaæ tribunal accederat, nisi prius Dei gratia cælestique luce precibus implorata ; sufficientia enim, nostra, ait apostolus, ex Deo est : qui ergo idoneos nos fecit ministros novi testamenti, Eccl. Provideat ante omnia purus esse qui purgandis animabus

invigilat, spem quoque sui laboris & proficiendi circa alios, non in propria, sed in Divina virtute reponat ; quia animarum converfio, non ab hominis arte, vel ingenio, sed ab uno Deo est : Audiat benigne confitentem, caveatque ne durius increpando, aut loquentis memoriam perturbet, aut erubescenti silentium imponat : Imo potius hortetur paterné, ad totam animam effundendam coram Deo veniam promittente. Sic enim nos monet apostolus ad Gal. 6. *Fratres et si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spiriuales estis, bujusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans te ipsum, ne & tu tenteris.* Ars artium est regimen animarum, præsertim in confessionibus audiendis, inquit Gerson. p. 2. n. 23.

‘ 38. Quam gratum Deo sit officium Confessarij, explicat P. Ludovicus de Ponte, his verbis : Audire & absolvere pænitentes, est actus plane heroicus, & mirum quantum Divinæ Majestati acceptus ; quia imprimis, hoc in ministerio, magis immediate quam in quovis alio, sacerdos plurimum confert ad reducendas & reconciliandas animas suo creatori, deinde, quia hic quodam modo speciali cuncta misericordiæ opera, tum corporalis, tum spiritualis optime exercet : Hic ignorantem docet, aberrantem, in via dirigit ; offendas remittit, mœrentem & contritum consolatur, dubitanti salubria impertit consilia ; pro periclitantis salute Deum efficaciter inducit. Q citer

citer deprecatur. Hic duræ servituti mancipatum redimit, vincitum peccatorum catenis exsolvit, nudum convestit stolâ gratiæ, egenum & languidum cibo potuque spirituali, pro ut cuique fert stomachus & necessitas, pascit ac reficit ; unde persuasum habeo fore, ut Deus confessarij bono & frugi, misericordiam retribuat. *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.* Matth. V. 7. Certe judicio meo, porrigi vix potest eleemosyna, quæ isti valore & pretio æquivaleat. Habet in hoc fructuoso exercitio Confessarius, ubi se ipsum & multas refractariæ carnis oblectationes egregiè vincere possit. Denique confessarij tribunal applausus non habet, quibus Concionatoris Cathedra sœpe circumsonat. p. 6. a n. 17."

39. Induat proinde bonus Parochus affectum veri Patris in pænitentes, tanquam in charissimos filios, & magno ardore charitatis renovet in se desiderium salutis animarum & Divini honoris ; nam ex sententia S. Augustini, nihil sic probat spiritualem virum, quam peccati alieni tractatio ; certe hic paternus affectus, erga Pænitentem, leniet tedium, molestiam ac laborem, quibus Confessarij peccatis vexari solent ; ac faciet, ut hilari vultu, serenâ facie, verbis blandis pænitentem excipiat, quod valde excitabit peccatorem ad arcana cordis manifestanda, illiusque

amorem conciliabit ; unde fiet, quod promptius illius consilia & iussa exequetur.

40. Antequam incipiat audire, Imploret gratiam spiritus sancti, formetque intentionem absolvendi ; si poenitentem non noverit, conetur intelligere, quando ultimò sit confessus, nam id multum juvat ad directionem, & intelligendum statum conscientiae : ordinarié autem, non inquirat in ejus nomen, vel quis sit, nisi hoc necessé sit ad intelligendam speciem alicujus peccati, quod confitetur.

41. Si Pœnitens afferat aliquid enorme, Confessarius caveat, né ulla det signa admirationis vel indignationis ; sic enim deterret a detegendis reliquis : Increpationem verò duriorēm, si quā sit opus, aliquando differat ad finem confessionis. Caveat etiam signa manuum vel pedum, aliosque motus corporis ; nam circumstantes colligere, aut saltem suspicari possunt ad talia signa, dici graviora delicta, sicque frangitur sigillum.

42. Etsi Pœnitentem per se confidentem peccata, quorum post idoneum examen expeditam habet memoriam, melius est non interpellare, juvat tamen aliquando brevibus & selectis verbis excitare ad dolorem in gravioribus peccatis, maximē cum quis non videtur magno cum affectu doloris confiteri.

43. Vix decet, imo forte dedecet, pœnitentem appellare verbis illis honorificis, quæ invenit sacerdotalis vanitas, sed compellendus ijs potius,

potius quæ servato decore & Confessarij loquentis autoritatem significant, & pænitentis affectum, humilitatemque foveant & augent. Quando pænitens aliquid omittit, quod necessariō addi debet, si ex scripto confiteatur, Confessarius statim interroget, né postea memoriā excidat ; tum enim non est periculum eum turbandi : Si autem de memoriā confiteatur, putetque confessarius se posse postea recordari, mente retineat circa quod peccatum fit, & expectet usque ad finem, né interrumpendo, confundat memoriam pænitentis.

44. In actuali confessione, né misceat, neque permittat misceri, sermones de rebus non necessarijs ad sacramentum ; sed eas differat, donec data sit absolutio, ne permisceantur sacra non sacrī. si superflua narret pænitens, ea que ad confessionem non pertinentia, v. g. historias inutiles, domesticas querelas, vel negotia, &c. Eum confessarius abrumpat dicens, opus non esse enarrare illas circumstantias : Quandoque etiam sermonem aliō divertat, petendo an non hoc vel illud aliud peccatum admiserit. Si incipiat Pænitens aliorum peccata detegere, statim moneat Confessarius, ut de alijs taceat, ne detrahatur ; & pro se confiteatur. Si minus crassē & minus pudicē quædam peccata explicet, doceatur honestius ea eloqui, ne aliā vice sibi & confessario faciat scandalum. Cavendum in primis est Confessario, ne nimis citō deproperet confessiones, maxime

ime sollicitus, ut multos audiat. unde sapienter Gerson p. 2. num. 32. de arte audiendi *Confess.* *Confil.* 3. eligilius est paucos audire complete, quam multos imperfece Mallem namque si Curatus essem, multorum differe confessiones post pascha etiam ubi quidam non redirent, quam quod cæcus cæcos seducerem, dum pro vere absolutis, ipsi non recte absoluti se gererent & S. Xaverius, monebat Confessarios, ut præoptarent confessiones paucas rite factas audire, quam multas temere properatas. *Tursellin.* in vita lib. 6. cap.

17. Materia necessaria confessionis sunt omnia mortalia post baptismum commissa & numquam directè subjecta absolutioni ; sic enim docet Concil. Lateranense sub Innoc. III. cap. *omnis utriusque sexus, his verbis : Omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua solus peccata saltem semel in anno fideliter confiteatur.* Similiter Concil. Florent. in Decreto Eugenij IV. ad Armenos, explicans partes sacramenti pænitentiae, ait
 ‘ pars secunda est oris Confessio, ad quam
 ‘ pertinet, ut peccator omnia peccata, quo-
 ‘ rum memoriam habeat, suo sacerdoti confi-
 ‘ teatur integraliter.’

45. Similiter Trid. [*Seff. 14. de pænit. cap. 5.*]
 “ dicit institutam esse a Dcmino integrum pec-
 catorum confessionem, & omnibus post bap-
 tismum lapsis, jure Divino necessariam esse.
 Et subdit : ex his colligitur, oportere a pæni-
 tentibus omnia peccata mortalia, quorum post
 Diligentem

Diligentem sui discussionem conscientiam habent, in confessione recenseri, etiamsi occultissima illa sint. addit, cum universa peccata mortalia, etiam cogitationis, homines iræ filios & inimicos Dei reddant, necessum est, omnium etiam veniam cum apertâ & verecundâ confessione a Deo quærere, Idem saepius repetit eodem capite, & postea sic definit *can. 7.* si quis dixerit in sacramento pænitentiæ, ad remissionem peccatorum, necessarium non esse jure divino confiteri omnia & singula peccata mortalia, quorum memoria cum debita & diligentí præmeditatione habeatur, etiam occulta, & quæ sunt contra duo ultima Decalogi præcepta, & circumstantias, quæ peccati speciem mutant, &c. Anathema sit.”

46. Accedit communis Ecclesiæ traditio, ut ostendit Bellarm. *l. 3. a cap. 6.* Item consensus sanctorum Patrum apud Eundem. *cap. 2.* Item praxis fidelium agnoscens mortalia omnia tanquam materiam hic necessariò explicandam. Ratio autem a priori est, voluntas Christi, nobis manifestata per relata concilia & per univeralem Ecclesiæ sensum ac consuetudinem.

47. Peccata mortalia etiam inculpabiliter omissa, seu oblita, sunt materia necessaria confessionis, uti constat ex propositione *ii.* ab Alexandro VII. damnata, manetque obligatio ut ea directe subjiciantur absolutioni. Ex verbis relatorum Conciliorum manifestum est, gravem obligationem esse confitendi integre omnia

omnia & singula mortalia ; nam verba Conciliorum sunt præceptiva, vel declarativa præcepti, & materia est gravis, sive spectetur difficultas confitendi, quæ secundum se est gravissima, sive utilitas & finis, ad quem talis confessio ordinatur, qui est remissio peccati mortalis per istud medium intentum a Deo.

48. Ad hanc integritatem, spectat explcare omnia mortalia secundum numerum, secundum speciem, & secundum omnes circumstantias mutantes speciem malitiæ mortalis. Est de fide ex Trid. supra, nam qui omittit vel numerum, vel speciem aliquam, vel circumstantiam, quæ mutat speciem, ille non confitetur omnia & singula mortalia : Ergo. Debet autem exprimi numerus pro ut nunc in conscientia agnoscitur, hinc sciens se ter blasphemasse, v. g. malé confitetur dicendo, accuso me quod ter circiter blasphemaverim, sic enim non dicit numerum pro ut in conscientia habet.

49. Paucos haec tenus reperi, ait Gerson loc cit. n. 32. qui perfecte unquam & integrè confessi fuerint, causâ existente in multis, vel in negligentia vel ignorantia confessariorum. Hinc ut saltem ignorantia illa quadantenus depellatur, paulo fusius hic agendum erit de obligatione Confessarij respective ad Pænitentes

50. Confessarim habet quadruplex munus. 1. est minister vices gerens Christi. 2. est Iudex. 3. est medicus. 4. est Doctor. Quæ omnia

nia constant ex Trid. *Seſſ. 14. de pænit. cap. 5.*
6, & 7. In hoc quadruplici munere fundan-
tur omnes obligationes Confessarij ; & qui mu-
nus aliquid in ſe fuſcipit, obligatur ejus partes
implere. Hinc quia Confessorius eſt 1. mi-
nister vices Christi gerens, & immediate con-
currens ad gratiam, debet follicite, fideliter,
reverenter & digne ministrare hoc sacramen-
tum. 2. Quia eſt Judex, debet providere, ut
confessio fiat recte ac præfertim integrè. Item,
tenetur ſcire quænam peccata ſint mortalia,
quænam venialia, quandonam ſpecie & nume-
ro diſtinguantur. Item, dare vel negare ab-
ſolutionem, prout pænitens fuerit diſpositus.
Item injungere ſatisfactionem proportionatam.
3. Quia eſt medicus, debet ſcire & ſuggerere
media apta pro cavendis peccatis, præſcribere
pænitentias medicinales, dehortari a periculis
relapsuum, &c.

51. Certe inquit S. Thom. *Opusculo 65. de*
cautela in Confess. “ Cum videamus medicos
corporum quotidie & legere libros phisicos &
medicinales corporum, in quibus docentur cu-
rare corpora moritura, magnaſtultitiae eſt,
non legere libros sanctorum medicinales ani-
marum, in quibus docemur curare animas in
æternum viēturas ; majus eſt damnum unius
animæ, quam inenarrabilem corporum.” 4.
Quia eſt Doctoř, debet instruere in rebus ad
animam pertinentibus.

52. Ante omnia , tenentur Confessarij om-

nes, accuratissimè scire, in primis quomodo ex proprijs motivis, eliciendi sunt actus fidei, spei, charitatis, attritionis & contritionis ; debent enim sapissimè præire in illos actus. Ex multis sacræ scripturæ locis constat, actus fidei & spei necessariò requiri ad justificationem ; in eo quem pænitentia, inquit Cathechismus Rom. fides pænitentiam accedit necesse est. [S. Ambr. de pæn. l. 1. c 1.] nemo potest benè agere pænitentiam, nisi qui speraverit indulgentiam.

53. Horum actuum defectu, multas Confessiones esse invalidas certissimum est ; quia multi accedunt, qui nihil sciunt de motivis fidei & spei, & cum specialiter debeant Pænitentes credere remissionem suorum peccatorum fieri ex meritis Christi, ideoque ex eisdem meritis, eandem sperare, sequitur, quod Confessarij teneantur disponere pænitentes ad absolutionem rite accipiendam, proponendo illis actus fidei, spei, charitatis, &c.

54. Quamvis adulti ordinare præsumi possint habere dolorem de peccatis, tamen expedit, ut Confessarius plerosque excitet ad dolorem & propositum, suggestis pro utraque motivis, secundum capacitatem pænitentium : Et quia non omnes eisdem motivis moventur, debet confessarius omnis generis motiva in promptu habere, & prout visum fuerit opportunum, jam hoc, jam illud proponere.

55. Homines benè educati & frequenter confitentes prudenter supponuntur scire ea que ad

ad salutem sunt necessaria necessitate medij; ubi tamen esset prudens ratio dubitandi tenteretur Confessarius illa docere, præsertim, quæ ad fidem & spem pertinent; quia sine illis, dolor non est supernaturalis, nec sufficiens ad justificationem.

56. Omnes Christi fideles, postquam ad annos discretionis pervenerint, sub mortali & necessitate medij, tenentur explicitè scire & credere quinque: 1. Deum esse, 2. esse justum remuneratorem dantem præmia justis, & supplicia malis. 3. esse trinum & unum, & sic credere mysterium SSmæ. Trinitatis, quod consistit in unitate naturæ Divinæ & Trinitate personarum. 4. Mysterium Incarnationis. 5. Mysterium Redemptionis, nemp̄, Christum esse mortuum pro nobis (& qui resurrexit) & esse verum Deum & hominem in unitate Personæ verbi divini. Sine horum actuali fide, nullus talvari potest, aut sacramentaliter absolvi quantumvis laboret misteriorum fidei ignorantia, ut patet ex propositione 64. ab Innoc. XI. Damnata.

57. Notandum hic, magnam in primis requiri patientiam & benignitatem in Confessario puerorum, Rusticorum & etiam mulierum, ut audiat nugas, quæ solent ab ipsis admisceri in ipsa confessione: Ut expiscatur veritatem eorum quæ declarant, modo satentes, modo negantes: Ut finat protrahi confessionem ad diffusos discursus, quæ verbis valde compendiosis

posset peragi : Ut insurgentium scrupulorum nubes dejiciat, ut pusillanimes, in spem salutis æternæ erigat : Ut remissionem injuriarum animo tenaciùs inhærentium suadeat : Ut inducat ad fugam occasionum proximarum : Ut denique sustineat mulierum levitatem, inscitiam ac inconstantiam.

58. Quia mulierum mentio facta est, sit Confessarius prudens in audiendis illarum confessionibus, ita ut, longiorem moram non trahat, quam spiritualis illarum necessitas postulet, nam mora non potest esse sine damno, vel saltem sine periculo, quoniam tempus perditur inutiliter, dum in rebus otiosis immoratur, nempe, in rebus familiaribus illarum perquirendis, quæ ad ipsum non spectant. Inest etiam non leve periculum, quia in hujusmodi mora non necessaria, Dæmon pudicitiae insidias struit, quatenus audacia quæ in sexu fragilitat, familiaritate se prodit ; & prunæ quæ in pectore latent, halitu sermonis accenduntur, & incendium aliquando excitant inextinguibile.

59. Quam cautissimus debeat esse confessarius in conversatione cum mulieribus, discet secure, legendō Epistolam S. Hieronimi ad Nepotianum ; & similia quæ habet S. August. tom. 8. in Psalm. 50. & tom. 10. serm. 250. de tempore. Raynaudus. tom. 12. opusc. I. in præf. n. 6. refert dixisse Franciscum seraphicum, ob quorundam è suis familiaritatē nimiam cum Clarissis : timeo fratres, ne Deus abstulerit nobis uxores,

uxores, & diabolus dederit nobis sorores. Prop-
ter ista pericula, societas Jesu in regula 16. sacer-
dotum sic habet: *in audiendis confessionibus,*
præsertim fæminarum, severos potius se quam fa-
miliares exhibeant: in universum tamen paterna
quædam & spiritualis gravitas eis eluceat.

60. Sylvius in notis ad cap. 22. *Instruct.*
Pastor S. Car. Borom. ait “Cavendum est uni-
cuique præsertim sacerdoti, ne sub specie ne-
cessitatis, consilij vel auxiliij, nimiam familia-
ritatem contrahat cum quantumcunque devota
muliere, contingit enim, ut ubi videtur esse
charitas, ibi verè sit odiosa cupiditas
Quatuor sunt potissima quæ sacerdotes quo-
dam reddunt ingloriosos ac inutiles (utinam
non noxios) pocula, mulieres, præsumptio,
& eorum, quæ didicisse se putant, usus indis-
cretus. videri potest Raynaudus tom. 12. de
sobria conversatione cum mulieribus. & sin-
gulariter, Hadrianus Lyreus apophategmati-
cum. S. Ignati apophategmate 3. ”

61. Pessimè agunt illi Confessarij, qui co-
gunt Pænitentes, ut sibi tantum confiteantur;
qui que scientes aliquam sibi confiteri solitam,
alteri sacerdoti esse confessam, verbis, gestu,
nutu, vel vultu ostendunt id sibi displicere.

62. De his recté dicit. Raynaudus. p. 9. n.
35. “Ad invidiam, perinde ac sponsi concupis-
cent quas semel rexerunt animas, & ut a-
pud alios peccata exonerent graviter ferunt ac
videntur insanire; quæ est indignissima, quām
mitissime dicam, agendi ratio. 62.

63. Meritò regula 20. sacerdotum in Societate Jesu dicit, *si quis uni confiteri solitus ab eodem alium Confessarium aedundi facultatem perierit, vel ea non petita adierit, id sibi gratum esse Confessarius benigne obtendat.* Et monent A. A. communiter Confessarios non debere ita arctare pénitentes, quia quamvis sit valdè expediens semper uni confiteri, tamen relinqua est libertas, nè detur occasio sacrilegijs, cum infirmos pénitentes sæpe pudeat aliquid fateri apud ordinarium suum Confessarium, nè innocentiae nomen apud ipsum perdant: Ideoque etiam Trid. *Seſſ. 25. de Regul. cap. 10.* statuit, ut monialibus, præter ordinarium confessarium, bis aut ter in anno, concedatur extraordinarius, quo expedit eas uti. uti consulunt D. D. & sancti PP. fere omnes.

64. Sæpe etiam sunt Pénitentes, qui quibusdam devotiunculis addicti sunt. & simul hærent in vitijs: Cornel. a Lapide in c. 34. *Eccles. v. 28.* ait, alij peculiares devotiones sibi inducunt, v. g. die sabbati jejunant, rosarium recitant, officium legunt in honorem B. Virginis & interim in gravibus sceleribus persistunt, persuasi neminem posse perire & damnari qui colat B. Virginem, eo quod ipsa sit mater misericordiæ: Quæ omnia diabolus eis astutè suggerit, ut per hosce errores & illusiones eos pertrahat in Gehennam. Itaque solicite edocendi sunt, ista quidem bona esse, sed nihil profutura sine studio gratiæ Dei semper conservandæ.

65. Moritù viri prudentes gravissimam in puerorum confessionibus audiendis, difficultatem apprehendunt ; longe enim facilius est expedire adultos, quam pueros, quia sàpissime dubium est in pueris, an & quomodo re ipsa peccarint ; an habeant actus ad absolutionem requisitos ; expedit tamen illos, quamvis necdum absolutionis capaces audire, ut sic instruantur & assuescant ; ideoque utilissime laborat confessarius, si jam paulò capaciores doceat, quomodo debeant confiteri, mane surgere, vesperi decumbere, conscientiam examinare circa cogitationes, verba & opera.

66. Confessarius inculcat pueris horrorem peccati, quia nempe reddit animam turpem & deformem instar dæmonis ; gratia verò reddit speciolam instar angeli : Præterea ingerat timorem Dei, qui instar solis ubique pretens est, & videt omnes malas cogitationes ; & peccata mortalia vult igne æterno punire : e contra, piros & probos amat sicuti filios, dat ipsis bona in hac vita, & postea in cælo æternam gloriam.

67. Cautè procedendum cum pueris & juvenibus, quæ enim, vident, vel audiunt, observant diu, narrant alijs, de his ipsumet postea prudentiores judicant : Major cura habenda est, ut satisfiat judicio, quod habebunt, quam quod nunc habent, nec plus eis dicendum, quam pati possit reciri ab alijs. Exiam eis invitatis ingerenda sunt pia documenta & monita, sunt

sunt enim semina, quæ si non jam, postea fructum dare poterunt.

68. De rusticis & rudibus, eadem observanda sunt, quæ de pueris, nam sæpe sunt æque vel magis ignorantes, & etiam simili modo poterunt ad dolorem disponi.

69. Plura quæ facere debet prudens Confessarius proponentur in sequentibus ; & universim hoc dici potest, quod teneatur scire adhibere speciales industrias, ac modos agendi cum diversis pænitentibus, prout horum dispositio & necessitas postulabit ; id enim spectat ad executionem muneris, cuius obligationem Confessarius in se luscipit.

70. Tenetur confessarius aliquando interro-gare pænitentem, uti constat ex cap. *omnis 12. de pænit.* & remiss. ubi dicitur : *Sacerdos sit discretus, &c. diligenter inquirens & peccatoris circumstantias & peccati.* monet antem Raynaudus, non debere confessarium adeo emungere pænitentem, ut eliciat sanguinem, attamen teneri interrogando juvare ut integrum faciat confessionem.

71. Discrete, inquit textus, interrogandum, non quidquid possibile, sed quod probabile est pænitentem fecisse. hinc interrogandum convenienter ad cuiusque statum, sexum æta-tem, naturam, negociationem, &c. adeoque minus interrogandus æger, quam sanus, ne nimium fatigetur : Magis rusticus, quam cives, quia rudiiores minus sciunt confiteri :

Magis,

Magis, qui a longo, quam qui a parvo tempore est confessus, aut qui plura, quam qui pauciora solet afferre, quia hic facilius recordatur, ordinarie interrogari potest pænitens rudior, 1. quando ultimo sit confessus. 2. an nihil omiserit in prioribus confessionibus. 3. An pænitentiam expleverit; an vivat in odio, occasione peccandi, retentione alienorum.

72. Et universim reflectere debet Confessarius, in quovis fermè peccato peccari posse octo modis, qui speciem diversam habent. 1. Cogitatione morosâ, se delectando in illo. 2. Desiderio illud committendi, saltem si potuisse, vel ausus fuisset. 3. Actu ipso committendo. 4. Verbis, vel alijs signis, dando occasionem scandali circa tale peccatum. 5. Positive inducendo alium ad peccatum. 6. Cooperando. 7. Non impediendo cum posset. 8. Approbando seu laudando factum ab alio.

73. Confessarius tenetur sequi eas sententias, quæ sunt imprimis pro valore sacramenti constar ex propositione. 1. Damnata ab Innoc. XI. deinde, quæ sunt pro majore utilitate pænitentis; agit enim vices Christi, qui hoc sacramentum instituit, eo fine, ut profit pænitentibus. Præterea, si posset, debet sequi tutiores, nam velle sine gravi & justa causa se aut pænitentem exponere periculo erroris, quantumvis materialis, esset imprudentia; unde si pænitens ostendat se paratum, ad sequen-

E dum

dum id, quod est probabilius, vel tutius, teneatur Confessarius per se loquendo, eum dirigere secundum opiniones probabiliores & tutiores.

74. Non potest universaliter determinari utræ opiniones, benignæ, an rigidæ, hic & nunc fructuosius teneantur; sed attendendum est ad circumstantias: Prudentia enim dictat, ut utar probabili & minus rigidâ, ubi rigidior non videtur profutura; è contra, ut utar rigidâ, ubi sine incommodo fieri potest. In praxi tamen, debet confessarius potius esse benignus, quam rigidus cum pænitentibus, juxta monitum apostoli ad Galatas supra n. 1. relatum. Sapientissimi viri, quos refert Francol. de Discipl. pæn. l. 3. inter quos S. Antho. de Padua. S. Raym. de Pennaf. S. Thom. Scotus & alij fuerunt benignissimi. similiter S. Greg. Naz. hortatur sacerdotem ut cum pænitentibus, leniter & humanè agat. orat. 26.

75. Ille igitur est absolute bonus Confessarius & recte implet munus suum, qui pænitentem benignè excipit, patienter audit, prudenter instruit, suaviter arguit prout tempus & necessitas exigit; quandoque timore concutit, semper spe erigit, continuò amore virtutis accedit.

76. Rigoristæ sunt, 1. qui sequuntur doctrinas, aliás ab Ecclesia ob nimium rigorem reprobatas, quales sunt multæ Bayaneæ & plerique ab Alexandre VII. damnatae. 2. qui sequuntur doctrinas, quamvis forte necdum expresse

expresse damnatas, attamen indiscretas, vel
humanæ infirmitati non accommodatas.

77. Laxi sunt 1. qui sequuntur doctrinas
ab Ecclesia ideo reprobatas, quia nimium fa-
vent libertati humanæ, quales sunt propositi-
ones plurimæ ob eodem **Alexandro VII. &**
Innoc. XI. Damnatae. v. g. hæc *peccata in
confessione oblita, non tenemur in sequenti confessione exprimere. Comedere ob solam voluptatem, non est peccatum.* 2. qui sequuntur doctrinas
faventes libertati, contra legem Dei vel Eccle-
siæ, non nixas gravibus motivis ab Authoritate
vel ratione petitis, qualis est : *Monachi cantan-
tes in choro non tenentur ad jejunium.*

78. Benigni sunt, qui ex gravibus motivis
ab authoritate & ratione petitis, sequuntur
doctrinas faventes libertati humanae ; quales
sunt, licitum est extra materias sacramento-
rum sequi opinionem minus probabilem &
minus tutam : Attritio sufficit cum sacra-
mento. Qui aliquid fecit sine plena advertentiâ ad
malitiam mortalem, non peccavit mortaliter.

79. Jansenistes sunt. 1. qui defendunt al-
iquam ex quinque propositionibus in Jansenio
damnatis. 2. qui defendunt, propositiones il-
las, non contineri in libro, qui dicitur *Agusti-
nus Jansenij.* 3. qui sincere ex animo, &
absque distinctione juris & facti, nolunt subscri-
bere formulario ab **Alexandro VII. & Innoc.**
XI. præscripto. Ex dictis collendum 1. Jan-
senistas communiter esse rigoristas ; sed non

semper ē contra ; unde reprehendendi sunt illi, qui quem audiunt esse rigidum, statim vocant Jansenistam. 2. Eos immerito dici Rigoristas, qui in administrandis sacramentis, quantum possunt, tutiora & pænitentibus utiliora sequuntur, quamvis difficiliora sint : Id enim reprehendendum non est. Unde sicuti est dicacitas popularis eos vocare scrupululos, qui conantur exactè & perfectè vivere, ita dicacitas maligna est, eos vocare Jansenistas, aut Rigoristas, qui meliora & securiora suadent, dummodò discrete fiat, & sacramenta per hoc non reddantur fidelibus odiosa. 3. aliquem posse esse Rigoristam in uno, & laxum in altero. Dicendus autem erit simpliciter talis ab illo, quod plerumque & plurimum sequitur.

80. Confessarius debet esse potius benignus, quam rigidus in injungendis pænitentijs ; id enim merito suaserunt plures antiqui Patres, ac viri sapientissimi. S. Chrisostomus *l. 2. de sacerd. 2. dialog. 2. ait* : “ Evidem complures recensere possim, quos constat in extrema mala adactos, non ob aliud, nisi quod digna ab ijs pæna, & quæ peccatis par esset exigeretur ; neque enim temere ad delictorum modum oportet & mulctam ipsam adhibere, sed tanquam conjecturis quibusdam explorandus est delinquentium animus, ne quæ fiat, ut dum consuere vis quod interruptum est, scissuram deteriorem facias, ac dum eum qui lapsus est, erigere atque emendare studes, casus ipse major

major per te reddatur: Nam qui infirmi sunt ac remissi, & magna ex parte mundi hujus delicijs illecebrisque illaqueati, quiue a generis claritate, a potentia & opibus habere se credunt unde animos magnopere tollant; ij, si sensim ac paulatim peccatorum correctio-
nem adhibeas, possunt utique, si non penitus, attamen parte aliquâ eximere se atque liberare malis peccatisque quibus occupantur, quos si justâ statim animadversione emendes, fiet, ut minori etiam illa correctione, quam sustinere poterunt, prives."

81. S. Bernardus *serm. 3. de S. Andrea*, dicit Confessarium debere esse instructum scientiâ, ut sciat quid injungat, cui parcat, quando parcere debeat. & *infra*, habeat in voluntate compati & liberare eum, & nitatur aliquid detrahere severitati, imitans dulcedinem Domini sui.

82. S. Franciscus Salesius in *Instruct. Confess. c. 8.* docet benignum debere esse confessarium, qui condescendat infirmitati pænitentis, si gravem pænitentiam nolit admittere. Sit sacerdos, inquit. S. Thomas *opusc. 65. c. 4.*

Ita cautus, ut non imponat pænitentiam ita gravem & austera pænitenti, ut pænitens totum dimittat . . . sed nec ita levem imponat, ut peccator contemnat peccatum . . . faciat temperamentum ex misericordia & severitate, ut pænitentia non sit nimis disoluta, nec nimis rigida. tamen tutius est imponere

“ ponere minorem debito, quam majorem;
 “ quia melius excusamur apud Deum propter
 “ multam misericordiam, quam per nimiam se-
 “ veritatem; quia talis defectus in purgatorio
 “ supplebitur.”

83. Author operis īaparfecti homil. 43.
 in Matth. vii refertur in Decreto Gratiani
 causa 26.9.7. c. 12. ait, “ et si erramus modi-
 cam p̄nitentiam imponentes, nonne melius est
 propter misericordiam rationem reddere, quam
 propter crudelitatem . . . Si Deus benignus
 est, ut quid sacerdos ejus austerus est? Vis
 apparere sanctus, circa tuam vitam esto auste-
 rius, circa alienam autem benignus, &c.”

84. S. Bernardinus de confess. ait: potius
 īimponat unum *Pater noster*, vel quod semel
 īe septimanā vadat ad Ecclesiam, vel aliquid
 levius: rationem dat Cathechismus Rom. quia
 si dimittantur sine absolutione, summo pore
 sacerdotibus timendum est, ne semel dimissi
 amplius non redeant. Gerson. p. 2. opsc. in reg.
 miss. ait, cuius est cum parva p̄nitentia,
 que sponte suscipitur, & verosimiliter adim-
 pletur, ducere confessos ad purgatorium, quam
 cum magnā non implendā præcipitare in
 infernum. Petrus Blessensis l. de p̄nit. & sa-
 craf. ait, quanib⁹ frater est infirmior, tanto ei in-
 indulgentior & mansuetior esse debet. Infir-
 mior quidem filius, tenerius à matre diligi-
 tur. S. Thomas de Villa nova feria. 6. post Do-
 mini coniugio ait, sic rigorem p̄nitentias
 temperato

perato, ut neque levitas delicti contemptum; nec gravitas omittendi periculum creet, &c.

85. Utiliores universim sunt illæ pænitentiae, quæ sunt magis accommodatae ad hunc vel illum pænitentem discretè affigendum & efficaciter emendandum. hinc vix prodest longas orationes imponere illis, qui vix habent tempus orandi, aut aliunde obligati sunt ad multum orandum aut se acculant, de omissis sape longis orationibus pro pænitentia injunctis. Magis conducunt pauca opera cum fervore & in gratiâ facta, quam multa tepide, & in statu peccati mortalis: Itaque, talibus injungendæ sunt aliæ pænitentiaæ parvæ, & efficaces, v. g. ut certâ die aut certis festis, confiteantur & comminunicent; ut de mysterio, ad quod maxime afficiuntur, vel de materia, quæ maxime terrentur, per aliquod tempus quotidie meditentur aliquid.

86. Ut librum aliquem legant efficacem pro suggerendis motivis ad hoc vel illud faciendum, aut emendandum: Ut usque ad proximam confessionem, mane proponant cavere, hoc vel illud peccatum; vesperi antem examen instituant, & si in eo deliquerint, conterantur; si non, proponant, in crastinum similiter cavere, petens ad id gratiam Dei: Ut vesperi lecto incubentes, cogitent se aliquando morituros, & e lecto non resurrecturos: Mane e-vigilantes, omnium primo cogitent se aliquando a morte evocandos ad judicium, & de tota vita reddituros rationem.

88. Ut usque ad proximam confessio-
nem, quoties hanc vel illam temptationem sen-
tient, cogitent Deum sibi præsentem, qui judi-
cabit, & severe puniet, si labantur : Ut quoties
lapsi fuerint, statim certam aliquam pænam
subeant, aut intra diem a lapsu confiteantur, &c.

89. Eleemosyna est divitibus, avaris & in-
justis, efficacissimum opus satisfactionis ; quia
pecunia est illis, quodammodo sanguis & a-
nima affectus inordinati : Cavere tamen de-
bet confessarius, ne eleemosynas velit sibi, vel
suis applicari ; contra peccata carnis, ebrieta-
tis, gulæ, valent macerationes corporis, per je-
junia, cilicia, castigationes, subtractiones com-
modatum ; sic enim igni ligna subtrahun-
tur : Contra peccata odij, invidiæ, iracundiæ,
maxime valent opera humiliationis, aut chari-
tatis erga proximum, a quo, est quasi naturalis
aversio.

90. Denique cùm omnia peccata ex amore
proprio, vel nimio appetitu delectationum sua-
rum nascantur, generale & utile remedium
est, ut qui commisit illicita in aliqua materiâ,
in eadem etiam a licitis abstineat.

91. Opus cæteris paribus, est tanto magis
satisfactorium, quanto magis est meritorium :
Nam etiam meremur aliquam remissionem
pænæ ; hinc, cum actus fidei, spei charitatis,
sunt maxime meritorij & plurimum conferant
ad emendationem vitæ, utilissimè pænitenti-
bus injungentur, recitandi ex certis formulis.

91. Monet S. Salesius non expedire dare pænitentias conflatas ex diversis rebus ; v. g. ut varias orationes recitet, tum jejunet, tum se flagellet, &c. eo quod pænitens facile eorum obliviscatur aut peragat sine fervore.

92. Raynaudus ait, pars longè maxima pænitentiæ, est increpatio, quam confessarius adhibet post audita peccata, perfundens pænitentem utili rubore, & optabili confusione ea quippe confusio, est admodum onerosa pænitenti, qui non potest tergiversari, quia tenetur suamet confessione : imposita igitur a Confessario, si a pænitente accipiatur patienter, habet rationem satisfactionis maximè efficacis ad abstergendum reatum pænæ, etiam ex opere operato, si persolvatur post absolutionem.

93. Videndum tamen ut increpatio sit justa, quando nempè cadit in gravia delicta, imo etiam cum gravibus peccatoribus, increpatio debet esse prudens & absque convitio.

94. Cavendum, né pro peccatis occultis, quantumvis gravibus, imponatur pænitentia publica. Pro regula certa & documento salubri teneatur, inquit Gerson, ut nunquam pro peccato occulto vel secreto, pænitentia publica pænitentibus injungatur.

95. 5. Hæc omnia latius propomit, & inculcat S. Carolus Borromæus in institutionibus, pro sacramento pænitentiæ ; quæ habentur in actis Ecclesiæ Mediolanensis pag. 433. ad hæc confessarius, ad instar medici spiritualis, ita sua spiritualia pharmaca præscribere debet, ut ostendat,

dat, se illa unicé ad ipsius ægri salutem procurandam præscribere, nihilque se in eorum præscriptione lucri quærere. Hac de re, ita loquitur S. Carolus in Instructionibus Confessariorum p. 2. c. 8. ut liberior sit Confessarius, in exequendo officio, quod illi cum pænitente est, majoreque apud eundum in authoritate habeatur, in decernendis ijs omnibus, quæ ad pænitentis salutem referuntur, non solum fugiet studiosè avaritiam, sed etiam omnem ejus, vel minimam suspicionem.

96. Deinde pro fugiendâ omni specie lucri, nominatim in pænitentijs injungendis, subjungit: Cum confessarius pænitenti jubebit, ut Misæ sacrificium faciat uspiam peragi, nec *directe* nec *oblique* significet, quasi velit ipse celebrare, vel in sua Ecclesia aut monasterio curare celebrari.

97. Ex dictis constat, cavendum excessum in alterutram partem, & pænitentiam injungendam esse, quæ sit proportionata peccatis, non abolutæ, sed spectatâ simul pænitentis dispositione, facultate, utilitate; hoc enim spectare debet confessarius, ut néque nimia indulgentiâ peccatis conniveat, nequè nimio rigore peccatores absterreat, neque per desperationis præcipitia impellat; néque ad vitæ dissolutionem fræna relaxet: Sicuti enim, inquit Petrus Blessensis supra, confitenti necessaria est humili & sincera devotio, sic sacerdoti necessaria est, & circumspecta discretio; bonus Samaritanus oleum effundet & vinum. Legatur attentè Trid. Seſſ. 14. de pænit. cap. 8. 98.

98. Sanctissimus D. N. Benedictus XIV.
in Bulla, quæ incipit, *sacramentum pænitentiae*,
anno 1741. editâ declaravit, & declarando
statuit, quod nullus Confessarius quantumvis
approbatus, possit complicem in quolibet in-
honesto, contra sextum præceptum peccato ab-
solvere, nè quidem tempore Jubilæi ; hoc pro-
inde speciale peccatum ob sui gravitatem, non
comprehendi sub generali licentia absolvendi
a reservatis, in nostris unitis Diæcesibus, nem-
inemque ad istiusmodi casum censeri appro-
bâtum declaramus ; cum ex mente SSmi. fa-
tis planè constet, Confessarijs cunctis substrac-
tam esse ad id omnem jurisdictionem.

99. Episcopi Belgij Bruxellis congregati,
in Decreto ad suos 23. Apr. 1697. sapienter mo-
nent, ut complicum nomina confessarius non
inquirat, nè quidem sub prætextu, quod velit
aut possit eis prodeesse, non obesse : Nec faciat
quicquam, undè vel pænitens, vel complex a-
liquod gravamen accipiat ; cum ipsum pecca-
tum, & nomen complicis, si per inadvertenti-
am pænitens expresserit, cadit sub sigillo, unâ
cum peccato pænitentis.

100. Confessarius potest, & aliquando debet
differre absolutionem ; cavet tamen a praxi
Rigoristarum & Jansenistarum, qui etsi certi
sint pænitentem habere dolorem & proposi-
tum, absolutionem tamen differunt ad longum
tempus ; etiam ad plures annos quandoque
differendam docent, & pro hac praxi addu-
cunt varia argumenta.

101. Non negamus utilè esse diu, & multùm se ad veram pænitentiam præparare ; sed dicimus, non semper negandam esse absoluti-
onem dispositis, quamvis se intra breve tem-
pus disposuerint. Item agnoscimus Confessa-
rios quandoque esse nimis faciles, sed dicimus Jansenistas esse nimis difficiles : Medium est
tenendum, ut nec indulgentia palpet, nec ri-
gor deterreat.

102. Multa quidem exempla nimiæ indul-
gentiæ refert Pædagogus Christianus *tom. 1. p.
2. c. 14.* & Aveugle *serm. 15. pro Dom. 4.
post Pascha,* sed Alexander a S. Theresia af-
fert non pauciora luctuosa exempla dilatæ ab-
solutionis. Similia habet Harts, Pastor in
Ranst. *in disquis. Theol. de sigillo. n. 146.*
Leander a Murcia *in disq. l. 2. d. 1. R. 14. n. 3.*
appellat ad suam & aliorum experientiam, con-
testans hanc ordinariam dilationem absolutio-
nis, non esse remedium, sed medium, quo pæ-
nitens in ruinam adigatur, vel odiosa ei redda-
tur confessio.

103. *In dispensandis Dei donis,* inquit S. Leo
epist. 91. non debemus esse difficiles, nec accusan-
tium se lacrimas gemitusque negligere ; cum ip-
sam pænitendi affectionem ex Dei credamus inspi-
ratione conceptam.

104. Ut recognoscamus, inquit Harts,
qui ejusmodi rigoris sit fructus, hanc mihi
Pastor doctus, & S. Caroli non mediocris dis-
cipulus retulit historiam : Cum, inquit, casu
obviarem

obviarem rustico Parochiæ N. inter colloquia interrogavi, quomodo valet Pastor vester, & quomodo se gerit in Confessionali? Respondit rusticus, tempus paschale habet usque ad ultra Pentecosten, diebus paschalibus non habet Communicantes sibi confessos quatuordecem: Ego tamen prima vice obtinui absolutionem, verum oportet, ut scias diabolice mentiri, si cupias absolvvi. Recte sic concludit Carolus ab Assumpt. in *Pentalogo diaphorico cap. 7.* sci-
mus aliquos, qui dilatione absolutionis, à reincidentia, & peccandi consuetudine liberati fuere: Scimus alios qui dilatione absolutionis, à pænitentia totaliter recesserunt: Unusquisque igitur secundum lumen sibi datum, pænitentiæ administret sacramentum. S. Aug. S. Th. 3.
p. 9. 80. art. 10. ad 3. aiunt, faciat unusquisque quod secundum fidem suam pie credit esse faciendum; sed ut recte fiat, precibus assiduis est a Deo im-
petrandum.

105. Confessarius tenetur differre absolutionem, quando advertit, vel se non habere potestatem absolvendi a reservatis, quæ pænitens affert, vel pænitentem non esse satis dispositum, uti 1. si non sit instructus in illis, quæ scire debet. 2. si prudenter dubitetur de dolore vel proposito, nec necessitas ulla exigat nunc absolvvi. 3. si sit in occasione proximâ peccandi, quam deferere non vult. 4. si paratus non sit restituere cum possit, & debet. Si prudenter præsumi non possit quod seriò & efficaciter proponant
Pænitentes,

Pænitentes, illas & similes obligationes suas adimplere, dicit S. Thomas non esse absolvendos. Quod si pænitens antehac fefellerit, neque nunc appareat speciale motivum credendi, quod moraliter certò sit post hanc vicem adimpleturus, etiam nos dicimus non esse absolvendum.

106. Monet Clemens VIII. in decretis super absolutione à censuris, ut Episcopi paucos casus, eosque tantum, quos ad Christianam disciplinam retinendam, reservandos judicaverint, reseruent. Et in declaratione ejusdem Decreti, prohibetur nè sibi superfluè reseruent casus Bullæ cænæ, aut alios sedi apostolicæ reservatos : Iterumque monentur de reservandis paucis, ijsque atrocibus criminibus, uti refert Filluc. n. 280

107. Nullum casum nobis specialiter reservandum in præsentibus rerum circumstantijs, censemus ; hortamur autem Parochos & Confessarios, ut accurate discant & frequenter legant casus sedi apostolicæ reservatos, a quibus ipsi non possunt absolvere, præterquam in mortis articulo, nisi ad id specialem facultatem debite obtinuerint. Sciant etiam casus omnes, Papæ reservatos, habere Excommunicationem eis annexam, & quod propter eam reseruentur.

108. Confitentes & Communicantes ē manibus proprij Parochi vel alterius sacerdotis cum Parochi vel Ordinarij licentia, à Dom. 1. quadragesimæ, usque ad ascensionem Domini satisfaciunt præcepto annuæ confessionis, & præcepto

præcepto communionis paschalis. Pæna non confitentis semel in anno intra præscriptum jam tempus, vel non communicantis in paschate est, ut vivus ab ingressu Ecclesiæ arceatur, & moriens Ecclesiasticâ careat sepulturâ uti habetur in *cap. omnis utriusque sexus*; neque requiritur, ut neglexerit utrumque præceptum Confessionis & Communionis; sed satis est, si non impleverit utrumque, sive si alterutrum neglexerit. Hæ tamen pænæ non incurruunt ipso facto, sed sunt ferendæ per superiorem Ecclesiasticum, sententiæ.

C A P U T . V.

*De Sacramento Extremæ Unctionis,
ubi de Viatico & cura a Parocho erga moribundos babenda, aliquid præmittitur.*

PA ROC H U S in primis meminisse debet, non postremas esse munera sui partes, ægrotantium curam habere. Quare, cum primum noverit, quempiam ex fidelibus curæ suæ commissis, ægrotare, non expectabit, ut ad eum vocetur, sed ultrò ad illum accedat; idque non semel tantum, sed saepius, quatenus opus fuerit. Horteturque parochianos suos, ut ipsum ad moneant, cum aliquem in parochia sua ægrotare contigerit, præcipue si morbus gravior fuerit. Ægrotos visitans, et, quâ lacerdotes Domini decet honestate & gravitate se habeant,

ut non ægris solum, sed sibi & domesticis, verbo & exemplo prospicit ad salutem. Quos indigentes, seu humanis auxilijs destitutos inventiet, illis de suo succurrere debet, si possit ; sin autem, per privatas vel publicas collectas & eleemosynas, illorum necessitatibus succurrendum curabit.

110. Deinde quâ par est prudentiâ & charitate, moribundum ad Confessionem inducat & Confitentem audiat, etiam si velit totius vitæ peccata confiteri ; illud præterea diligenter servari curabit, ne quis pro corporali salute aliquid ægroto suadeat, vel adhibeat, quod in detrimentum animæ convertatur.

111. Ubi verò periculum immineat, Parochus monebit ægrotum, né dæmonum astutiâ, neque medicorum pollicitationibus, neque propinquorum aut amicorum blanditijs, se ullo modo decipi sinat, quo minus ea, quæ ad animæ salutem pertinent, opportunè procuret, & quâ par est devotione & celeritate sancta sacramenta, dum sana mens est, integrique sensus, religiosé suscipiat, citra fallacem illam, ac perniciosaм procrastinationem, quæ plurimos ad æterna supplicia perduxit, indiesque, fallente diabolo, perducit.

112. Monebit ut Eleemosynas det, pro facultatum ratione & modo ; ut pro se orationem supplicationemque a Religiosis viris fieri postulet, omniq; ratione curet. Suadetiam ut dum integra mens est, rem omnem suam recte

recte constituat, & testamentum faciat. Legata pia, si aliqua fuerit, præstari quam primum, aut etiam, ipso vivente, monebit ; cum hoc ei plurimum suffragari possit, ad animæ salutem.

112. Hæc in primis monebit : Quæ quamquam semper præstanda sint, tali tamen tempore in primis : Ut si quid alieni habeat, quam primum, si possit, restituat ; aut saltem id præstari per hæredes, & in testamento inseri caveat. Ut si de alicujus famâ detraxerit, curet ei aliqua ratione satisfacere : Ut si quos inimicos habet, illis omnino ignoscat, omnemque similitatem & inimicitias deponat. ut si quem offendet, læseritvè ut potest satisfaciat. si ab aliquo læsus vel offensus sit, ei ex animo & toto corde ignoscat, offensionemque remittat.

113. Monebit etiam, ut morbo magis etiam ingravescente, Sanctissimum Viaticum, & Extremæ unctionis sacramentum, in tempore petat ; ut dum sensibus integris, & mente viget, piè religiosèque sacramenta accipiat.

114. De modo fructuosè agendi cum ægris, & assistendi moribundis, possunt plura videri apud P. Richardum Arsdekin. *parte 4. de Praxi assistendi ægris, &c.* ubi remedia inducentia ad resignationem, contra nimium mortis horrorem, & incitamenta ad patientiam contra morbi dolores tradit ; agitque de Exercitio fidei, spei, & fiduciæ in Deum : Item de Exercitio amoris in Deum, & perfectæ contributionis;

tionis ; quæ si diligenter & sæpe perlegerit bonus Parochus, utiliter quidem faciet, & nequaquam laboris impensi eum pænitabit.

115. Viaticum Sacratissimi Domini nostri Jesu Christi summo studio ac diligentia ægrotantibus, opportuno tempore procurandum est, nè forté contingat illos tanto bono Parochi incuriâ privatos decedere ; cavendum autem in primis est, nè ad indignos cum aliorum scandalo deferatur ; quales sunt publici usurarij, concubinarij notoriè criminosi, nominatim excommunicati, aut denunciati, nisi se prius sacrâ confessione purgaverint & publicæ offensioni, prout de jure satisfecerint.

116. Hortetur Parochus infirmum, ut sacram communionem sumat, etiam si graviter non ægrotet, aut mortis periculum non immineat, maximè si festi alicujus celebritas id suadeat ; neque ipse illam ministrare recusabit.

117. Pro viatico autem ministrabit, cum probabile est, quod eam amplius sumere non poterit. Quod si æger, sumpto viatico, dies aliquot vixerit, vel periculum mortis evaserit, & communicare voluerit, ejus pio desiderio Parochus non deerit. Potest quidem viaticum brevi morituris, dari non jejunis, vel quando infirmo incommodum esset, absque cibo & potu a mediâ nocte usque mane expectare ; similiter si æger longe distet, & periculose ægrotet, poterit ei non jejunio dari viaticum : Praxis enim docet, jejunium, in occasione viatici non esse tam rigorose accipiendum.

118.

118. In eadem infirmitate potest communio sæpius dari, semel tantum per modum viatici, alijs vero vicibus, modo ordinario; & non nisi jejuno.

119. Diligenter curandum est, ne ijs tribuantur, a quibus ob phrenesim, sive ob assiduam tussim, aliumve similem morbum, aliqua indecentia cum injuria tanti sacramenti timeri potest.

120. Mandamus sub pæna gravi arbitrio nostro infligendâ, ut Pixides in quibus hostiæ consecratæ ad ægros deferuntur, sint ad minimum ex argento, & quod nullus deinceps audeat eas in libro, purificatorio, aut vase aliquo indecenti deferre aut retinere. Quilibet curram animarum gerens, habeat suam propriam Pixidem & corporale nitidum, super quod, candelâ ceræ accensâ, collocet pixidem: Præmoneat omnino, ut ægri cubiculum prævie munitetur, & in eo paretur mensa linteo mundo cooperta, super qua Pixis cum Sanctissimo Sacramento deponatur; & cum domum reversus fuerit, similiter curet Pixidem cum Sanctissimo reponere in loco decenti & obserato, cuius clavis ab ipso solo servari debet.

121. Sacramentum extremæ unctionis fundatur in scripturis *Marci* 6. ubi de apostolis dicitur. *Et exeuntes prædicabant, ut pænitentiam agerent, demonia multa ejiciebant, & ungebant oleo multos ægros & sanabant.* Materia autem, forma, & effectus hujus sacramenti, distinctius

declarantur Jacobi 5. ‘ Infirmitur quis in vobis, inducat Presbyteros Ecclesiae, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum, & si in peccatis sit, remittentur ei.’

122. Extremo vitæ nostræ tempore, præsidia Divina gratiæ, nos eo plura habere convenient, quo & vehementius torquemur metu mortis impendentis, & in periculo etiam majori versamur. Sicut igitur Clementissimus Redemptor noster, divina in alijs sacramentis adjuvamenta fidelibus, dum in hoc sæculo vivunt, paravit ; ita hoc extremæ unctionis sacramento, finem vitæ hujus tanquam firmissimo quodam cælestique præsidio communivit.

123. Parochus igitur pro viribus curet, ut hoc sacramentum ægrototo, dum integris est sensibus adhibetur. Idem cum ad ungendum Infirmum accesserit, diligenter eum consoletur & hortetur, ut bono animo sit ; & a curis, ac desiderijs hujus vitæ ad cælestis beatitudinis cogitationem ita erigat, ut abjecto mortis metu, se a Deo in æternam requiem vocari gaudeat.

124. Mensam, prope ægrotantis lectum, parvulam, ubi commode fieri potest, parari, mappâque candidâ sterni curet ; super quam, vas sit cum bombacio ad abstergendas unctiones, micaque panis ad abstersionem digitorum, & candela ceræ parva : Curet ut toto eo tempore Domestici simul omnes qui adsunt, pro eo Deum pie precentur.

¶ 25. Cum per ventum fuerit ad locum, ubi jacet infirmus, sacerdos intrans cubiculum dicat, *Pax huic Domui, &c.* deinde deposito olco sacro super mensam, stola que violacea indutus, ægrotato crucem pie deosculandam porrigit; mox in modum crucis eum aqua benedicta, & cubiculum & circumstantes asperget, dicens: *Asperges, &c.* quod si ægrotus voluerit hic confiteri, illum audiat & absolvat: Deinde pijs verbis illum consoletur, & de hujus sacramenti vi, atque efficacia, si tempus ferat, breviter admoneat, & quantum opus sit, ejus animum confirmet & in spem erigat vitæ æternæ.

¶ 26. Habeat Parochus loco nitido & decenter ornato, in vase argenteo, sacrum oleum Infirmorum, quod singulis annis, veteri cumbusto, renovandum est, sub peccato gravi: Quia uiri antiquo, seu oleo anni præteriti, dum novum haberi potest citra mortale, non posse tenent DDs. omnes. si forte infra annum deficiat, & aliud, illo anno, benedictum, haberi nequeat, potest licite uti antiquo, vel non benedicto, in minori tamen quantitate novo infusa.

¶ 27. Si periculum sit, ne infirmus decedat, antequom fiant omnes unctiones, citò ungantur sensus, & forma sic proferatur. *per istas sanctas unctiones, & suam pijissimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quidquid per visum, gustum, &c. deliquisti.* Deinde, si adhuc supervivat, repetantur unctiones singulorum sensuum.

suum, & addantur orationes prætermissæ ; si verò dum inungitur discedat, sacerdos ultra non procedat ; quod si dubitet, an vivat, unctionem prosequatur sub conditione, dicens : *Si vivis, per istam sanctam unctionem, &c.*

128. Pueris habentibus sufficientem rationis usum ad peccandum, non recte negatur extrema uncio, tametsi Eucharistiam nunquam reperirent ; cum inde salus ipsorum dependere possit ; in dubio an puer, vel quicunque alias æger, unquam sit usus ratione, ungendus est ; quia hoc sacramentum non est tantum ad peccata & peccati pœnas tollendas, sed etiam ne æger in agone, temptationibus succumbat ; & ut si ita expedit, sanitati restituatur. Item dari debet in omni alio dubio, v. g. an sit in mortali, an adsit periculum mortis, quia in extrema necessitate præsumendum est in favorem hominis, pro quo sacramenta sunt instituta.

129. Dandum est hoc sacramentum morti tantum propinquis, ex morbo, vulnere, partu, vel senectute ; quia hi soli dicuntur Infirmi : Quod si morbo liberati, rursus perielitarentur iterandum est, & quidem in diuturnis morbis, quoties erit periculum novum ; neque unquam expectandum (sub gravi) donec Infirmus sensibus careat.

130. Reus, qui sumpto veneno expectat mortem, inungendus est, ait Averla, quia venenum reddit illum periculose infirmum. Furiosis, & amentibus, qui habuerunt usum rationis

onis, si absit periculum irreverentiae dandum est hoc sacramentum, ad quam ca vendam, tales ligari posse, notant Gravissimi A. A. Item vulneratis in duello, si post illud supersit tempus pro contritione; quod in dubio est presumendum.

131. Unctio oculorum, incipat ab oculo dextro, similiter a dextra aure, manu, pede, &c. nec tota forma est enuncianda, priusquam utrumque membrum sit inunctum; satis autem est unctionem fieri in palpebra oculi, in labijs, &c. renum unctio, in mulieribus, semper omittitur atque etiam in viris, quando comode infirmus moveri non potest: Manus vero, quae reliquis infirmis interius ungi debent, Presbyteris exterius ungantur.

132. Si quis autem sit, aliquo membro mutilatus, pars loco illi proxima, inungatur, eadem verborum forma. Impenitentibus vero, & qui in manifesto peccato mortali moriuntur, & Excommunicatis & nondum baptizatis, penitus denegetur.

133. Populus dedoceri debet sequentes errores. 1. quod inunctus citius sit moriturus, imo recte notat Card. Bellarminus, causam, cur multi ægri non convalescant esse, quod tam tarde petant extremam unctionem: Hinc Synodus Colon. c. 1. dicit suscipiendam, quando est verisimile mortis periculum propter infirmitatem. 2. quod inunctus, si convalescat, peccet,

peccet, si incedat nudis pedibus. hæ & similes aniles fabulæ sunt prorsus rejiciendæ.

134. Si per errorem, sacerdos aliud oleum, quam quod infirmorum est, ad ægrotum ungendum unquam adhibuerit, etiam si Chrismatis, aut catechumenorum sit; ut erratum, emendet, olei sacri, quod proprie infirmorum est, unctionem eidem adhibeat, tumque sacramenti formam sub conditione repetat.

135. Hoc sacramentum ministrari debet extra tempus pestis, contactu immediato manus, uti insinuit Rit. Rom. præscribendo, ut *intincto police in oleo sancto in modum crucis inungatur infirmus*: Propterea licet aliqui dicant, se vidisse a viris non indoctis, ministrari mediante virgula lignea, vel argentea, etiam extra tempus pestis, censemus tamen, quam vis valori non obstet, id illicite fieri, quia esset contra universalem consuetudinem Ecclesiæ in re notabili, & gravi.

C A P U T VI.

De Sacrificio Missæ.

CUM sacrificium Missæ, sit vivæ & vera repræsentatio illius sacrificij cruenti, quod Christus in ara crucis, sui corporis & sanguinis immolatione, Patri Æterno obtulit, & consu-mavit; quanta Reverentia, & pietatis & gratitudinis affectu, hoc sacrosanctum sacrificium peragi

peragi debeat, quivis facile existimare poterit, qui cogitaverit maledictum eum in sacris literis vocari, qui facit opus Dei negligenter.

137. Hæc est illa oblatio munda, quam sacrificandum a solis ortu, usque ad occasum, in omni loco vaticinatus fuerat Malachias Prophetæ. c. i. quamque Isaías c. 25. anticipato suavitatis ejus odore illectus, convivium vindemiæ defecatæ appellavit ; ac propterea summa cura adhibenda est, ut Sanctissimum Missæ Sacrificium, in qua illa Deo Patri placens hostia, Jesus Christus, in odorem suavitatis offertur, omni religionis cultu, & veneratione, a sacerdotibus non tantum celebretur, sed etiam ab adstantibus audiatur.

138. Ex parte igitur sacerdotis, celebranda est Missa cum A. B. C. D. E. id est alte, seu voce intelligibili, ut audiatur ab adstantibus ; breviter, non ultra medium horam ; clare, ut omnia verba integre proferantur ; devote ut attendatur ad ea quæ dicuntur ; exacte, ut fiant omnia, quæ præscribuntur in rubricis ; quin aliquid addatur, detrahatur, aut immutetur, quoad ritus, prout in Bulla Pij V. initio Missalis posita decernitur.

139. Quod brevitatem attinet, statuimus, ut media hora impendatur ad altare, id est, a formatione crucis in introitu, usque, ad finem ultimi Evangelij : Sane valde indecorum est, festinare in sacrificio, nam festinans significat, ac si censeret perditum, vel minus bene collo-

catum tempus, quod ponit ad aram ; cum tamen, saepe ante, vel post sacrificium, longas horas det otio, aut inutilibus fabulis.

140. Ex parte vero audientium, assistendum venit flexis genibus, excepto tempore, quo legitur Evangelium, tunc enim standum est, ut jubet canon apostolic. *de consecr. Dist. 1.* cum devotione & attentione ; qui vero confabulando, sedendo, stando cum indecentia & scandalo, seu aliquid quidpiam Dei maiestate indignum operaret, missae sacrificio debitam assistentiam non praestaret, nec pracepto de audienda missa diebus festis satisfaceret : allaborandum propterea est, ut fideles per Parochos & Confessarios instruantur, qua corporis compositione, & devotione & attentione audienda sit Missa ; & quod mulieres tempore Missae sedentes, absque necessitate, Deo non praestant debitum cultum ; tollanturque occasiones irreverentiae, ne ubi Christus praesentialiter adest, & angelii circumstant, abominationes fiant. Deus enim, non solum interioribus actibus, sed etiam exterioribus est colendus, quod est proprium religionis, ut docet, S. Thom. 2. 2. 9. 81. Valde deplorandum est, inter Christianos repuriri, qui corpore praesentes in templo, mente simul & oculis vagentur, fabulas misceant, nugas & jocos versent, adstant velut spectatores alicujus comædiæ : Nec ullam habeant, eorum, quæ sacerdos sacris operans agit, rationem.

141. Quid turpius homini Christiano, quam Christi Redemptoris sui, tormenta spectare tam irreverenter & indevote ? Quid hoc est aliud, quam, ubi peccata expiari debebant, novis vetera cumulare ; & cum magna sui pernicie in venenum medicamenta convertere ?

142. Sit Parochus noster sollicitus circa ornatum capellæ suæ & altaris & circa sacras vestes, seu paramenta pro sacrificio, quæ munda esse debent & benedicta ab Episcopo, vel ab alio de ejus licentia speciali, antequam sacerdos illis utatur in sacro ministerio, hanc solitudinem inculcavit S. Ambr. cum dixit : Maximè sacerdotes convenit, ornare Dei templum decore congruo, ut etiam hoc cultu, aula Dei resplendeat ; si autem hæc cura ad cunctos sacerdotes pertinet ; satis patet pertinere ad illos, qui Ecclesiæ titulo gaudent, & proventibus sustentantur. Cui enim ornandæ & præparandæ domus incumbet onus, nisi ei, qui ejusdem Oeconomus est & Præfectus ? Unde si ob tenuitatem reddituum & paupertatem incolarum, sacræ vestes, vasa, cætera que ornamenta, pretiosa esse non possint, curet saltem bonus Parochus, ut munda sint & decencia ; ut sic mundities & nitor valorem supplerre possint. Hoc capellæ splendore & sacræ supellestilis nitore, cultus & religio in Deum magnopere apud omnes conciliatur & augetur ; dum enim homines vident dominum Dei mundam & sufficienter ornatam, Ecclesiasticas ves-

tes vel pretiosas, vel saltem decentes & politas, sacerdotum suorum æstimationem concipiunt. È contra, verò, nemo fere est qui indigne non ferat, sacra sordide tractari ; maxime, cum naturæ ipsius impetu, refugiamus homines sordidos, ac illuvie fætidos ; quos interius non benè compositos arguunt illi, qui ab exterioribus ad interiora argumentantur, cum Clemente Alexandrino dicente, “quemadmodum fumus ignem, bonus color, bonusque pulsus sanitatem, ita etiam, talis qui est apud nos amictus indicat, qualis fit nostrorum morum constitutio.”

143. Quod enim Clemens dixit de amictu proprij corporis, a fortiori procedit de sacris vestibus & de omnibus his, quæ ad Divinum cultum spectant ; circa quæ Parochi incuria & neglectus, non puram, nec mundam ipsius animam, & conscientiam arguit.

144. Nam ex studio circa sacrarum rerum nitorem, facile conjici potest, qualis fit animi propensio & affectus Parochi, qui si Deum diligenteret, illiusque honorem & gloriam quæret, omni sollicitudine curaret, ut locum in quo Deus colitur, & sacræ vestes & vasa quibus colitur, ornata mundaque ac decora forent : exemplo Davidis, qui ex Dei amore quo interius flagrabat dicebat. *Dilexi decorum domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ.*

145. Machabæi, quando viderunt Dei templum incompositum, sciderunt vestimenta sua, planxerunt

planxerunt planctu magno, & imposuerunt cinerem iuper caput suum, & ceciderunt in faciem super terram.

146. Confundatur igitur Parochus, erubescat & timeat, qui reverentiam & debitam existimationem de Capellæ suæ parochialis dignitate, deque sacris ministerijs, quæ in ea fiunt non concipit, nec serio considerat ; quæ quidem si consideraret, ut debeat, omnem operam omneque studium in decore ac splendore harum rerum impensum, inter præcipuas officij sui partes existimaret.

147. Hortamus omnes sacerdotes, ut antequam ad altare accedant, missam perlegant, & singulas partes ita præparatas & notatas habeant, ut celebrantes neque errent, neque hæreant.

148. Nullus sacerdos præsumat missam in his nostris Diæcesibus celebrare ante auroram, vel post meridiem, nisi habuerit a nobis vel a nostro vicario generali, licentiam ad tempus anticipandum, vel postponendum in lcriptis, sub peccato gravi, & pæna suspensionis a sacro ad duos menses, pro prima & ad sex pro secunda transgressione. Ubi vero non est aurora phisice, attendi ea debet moraliter, ut per subsequens sacræ Congregationes decretum statuitur. ‘ Ubi non est aurora phisice, pro licita Missarum celebratione, attendatur ea moraliter, & politice ; quando ibi terminari solet hominum quies & inchoari labor, juxta probatam

‘ probatam regionum consuetudinem. S. R. C.
 ‘ 18. Septembris. 1634. Idem observandum
 ‘ circa tempus meridiei.’

149. Vetus est plures missas eodem die celebrare, excepto die Nativitatis Domini & causâ necessitatis, quæ gravissima esse debet & solummodo respiciens populum & Ecclesiam. Ita statuit Innoc. III. in cap. *consulisti de celebr.* missarum, his verbis : ‘ Excepto die Nativitatis Dominicæ, nisi necessitatis causa suadeat, sufficit sacerdoti semel in die *unam missam solummodo celebrare.*’ Et ibidem cap. se referente Honorius III. quâcunque sacerdos dignitate præfulgeat, plures eodem die Missas dicere non audeat ; & hæc est praxis totius Ecclesiæ, tam orientalis, quam occidentalis ; & communis Theologorum sententia, a quâ nemo potest recedere, quin reus evadat gravissimi criminis.

150. Propterea eam proxim, in nostris unitis Diæcesibus ad unguem ab omnibus sacerdotibus tam Sæcularibus, quam Regularibus, sub pœnâ gravi arbitrio nostro infligenda observari mandamus. Parocho autem, cui ratione officij incumbit obligatio celebrandi missam pro grege singulis Dominicis, & festis diebus, non habenti Coadjutorem, licet, si duas habeat Parochias, sive capellas, in utraque illis diebus sacrum facere, modo in primâ missa, non sumpserit ablutionem ; né populus in die festo, privetur Missâ.

151. Nullatenus tamen licet Parocho, aut cuivis

cuivis alteri sacerdoti, unam Missam celebrare pro populo, & aliam eodem die pro commoditate alicujus privatæ familiæ, vel personæ, quantumvis nobilis & præpotentis ; id enim tum per sacros Canones, tum per universalem Ecclesiæ consuetudinem ac sacræ Congregatiōnis iterata decreta prohibetur.

152. In Can. *sufficit de consecr. dist. I.* sic habetur. “ Qui verō pro pecunijs, aut adulatio-
nibus fæcularium, una die præsumat plures facere missas, non æstimo evadere damnatio-
nem,” ait summus Pontifex Alexander. II.

153. Monacelli. tit. 15. n. 13. refert Pres-
byterum quendam, Ludovicum Congum, de
crimine hoc, in urbe convictum, quem ad er-
gastulum per triennium Eminentissimus Card.
Vicarius damnavit ; pænâque in carceribus ex-
acta, absolutionem ab irregularitate, quam in-
currisse, bis eodem die celebrando, timebat, &
rehabilitationem ad beneficia ac suorum ordi-
num exercitia ab eodem Eminentissimo, ad pla-
citum Sanctissimi tandem obtinuit.

154. Gravissimam requiri causam pro iteran-
da Missa, colligit Henao apud Lacroix. lib. 6.
p. 2. n. 236. ex sequenti declaracione : ‘ Cum
‘ in Civitate, quam dicunt *de la Assumpta*, in
‘ Provincia Paraquariensi, pars magna Nobi-
‘ lium domi se contineat, quod apparatu decen-
‘ te careret ; ideo, ut nobiles mulieres, ac viri,
‘ e dīmibus ad templa educerentur, opus fuerit,
‘ Missam ante solis ortum celebrare ; sed non
reperto

‘ reperto sacerdote, qui absque stipendio munus
 ‘ hoc subire vellet, Episcopus predictæ Civi-
 ‘ tatis Missam antelucanam Nobilium gratiā
 ‘ celebravit.

155. ‘ Proposito dubio in Sac. Congreg. E-
 ‘ minentissimorum Card. Concil. Trid. Interpre-
 ‘ tum, an Episcopus, absque Apostolico indulto,
 ‘ possit bis in die sacrificium offerre ex prænarra-
 ‘ tà causa. Die 1. Sept. 1657. eadem Congreg.
 ‘ censuit non posse,’ hinc etiam cum Archiepis.
 Sipontinus obligatus esset in Ecclesia Sipontina,
 die Jovis sancto celebrare & confidere Chrisma
 quamvis deberet in Ecclesia Garganica recipere
 peregrinos; ideoque cum Clerus & populus
 compelleret ad hic prius celebrandum, *Honorius*
III, cit. cap. se *Referente* sic decretiv.

156. ‘ Cum cuilibet sacerdoti, quacunque
 ‘ dignitate prefulgeat, unam in die celebrare
 ‘ Missam sufficiat, nam & valde fælix est, qui
 ‘ celebrat digne unam, Fraternitati tuæ man-
 ‘ damus, quatenus die cænæ Domini, in Eccle-
 ‘ sia Sipontina duntaxat, in quâ teneris Chrisma
 ‘ confidere, Missarum studeas solennia celebrare.

157. Si Parochus habens duas Parochias re-
 gendas, & ideo potens binare, impediatur, ro-
 getque alium sacerdotem, potest hic pro ea ne-
 cessitate binare. Advertendum hic causam suf-
 ficientem eadem die iterandi sacrum, non esse
 paupertatem Ecclesiæ aut sacerdotis; cum
 evidens sit, quod necessitas, de qua loquun-
 tur canones & fac. Congr. decreta, respicit po-
 pulum

pulum & Ecclesiam, non autem necessitatem
privatam celebrantis, ut admonendo Episcopum
Gerundeniem declaravit sac. Congr. Episcop.
prout refert Fagnan. in cap. *in ordinando.* n.

37. cuius decreti tenor ibi relatus talis est :
 ‘ Ad quartum super licentijs bis celebrandi, ac
 ‘ pecunijs, quæ pro missarum celebratione, ut
 ‘ assentitur solvuntur, miratur sac. Congr. agi
 ‘ de his licentijs concedendis, nam id non nisi
 ‘ ex magna necessitate fieri debet, & magna
 ‘ cautela, ut puta, in locis, ubi perpaucissimi
 ‘ sunt sacerdotes, vel adsint impedimenta ad
 ‘ versiorum fidei, vel quid simile, quæ cessant
 ‘ eo in loco, ubi vix evenire possint alij casus
 ‘ a jure permitti; nec concedi potest hæc licen-
 ‘ tia ab Episcopo generaliter, quasi privilegium
 ‘ alicujus sacerdotis, sed tantum in aliquo casu
 ‘ particulari necessitatis, causa ab Episcopo ex-
 ‘ aminanda.’

158. Apertius adhuc loquitur facultas 15.
 quæ ita habet : ‘ Caveat verô (Episcopus) nè
 ‘ prædicta facultate, seu dispensatione celebran-
 ‘ di bis in die aliter quam ex gravissimis cau-
 ‘ sis, & rarissimè utatur, in quo graviter ipsius
 ‘ conscientia oneratur. Quod si hanc eandem
 ‘ facultatem alteri sacerdoti, juxta potestatem
 ‘ inferius ponendam, communicare, aut cau-
 ‘ sis eâ utendi alicui, qui a S. sede hanc facil-
 ‘ tem obtinuerit, approbare visum fuerit, se-
 ‘ riò ipsius conscientiæ injungitur, ut paucis
 ‘ duntaxat, ijsque maturioris prudentiæ, ac

• Zeli, & qui absolute necessarij sunt ; ne
 • pro quolibet loco, sed ubi gravis necessitas
 • tulerit, & ad breve tempus eandem commu-
 • nicet, aut respectivē causas approbet.'

159. Referuntur apud Merati in Indice De-
 cretorum, sac. Congregationis Decreta, in qui-
 bus prohibetur, in nocte Nativitatis Domini post
 primam missam decantatam, & ante auroram,
 successivē celebrare alias duas missas, & in eis
 sacram communionem exhiberi fidelibus ; rur-
 sus, & quod sacerdotes non possint celebrare
 tres missas in eadem nocte ; quorum observan-
 tia strictē præscripta fuit in urbe de mandato.
Clementis XI. cui dispositioni inhærendo, sin-
 gulis annis, in pervigilio nativitatis Domini,
 ab Eminentissimo Card. Vicario, transmit-
 tuntur schedæ ad omnes urbis Ecclesias, pro-
 hibentes cuicunque sacerdoti celebrationem.
 Missæ ante auroram. Sententia negans omnes
 tres Missas posse consequenter dici a media
 nocte, ait Merati, erat semper communior ;
 nunc vero ob iterata Sac. Congr. decreta om-
 nino certa redditæ est ; unde inquit, piaculum.
 est ab eâ recedere.

160. In rubricis Missalis Romani præscri-
 bitur, ut saltem matutinum cum laudibus
 præmitti debeat celebrationi Missæ ; utrum
 autem matutinum sit recitandum a celebrante
 ante sacrum, sub mortali ? Hoc verè est in-
 quæstione, ait Merati, in suis observationibus,
 & additionibus ad Gayanti commentaria, in
 rubricas

rubricas Missalis, &c. Et decisioni affirmati-
væ adhæret Gavantus in supra dictis com-
mentarijs, ad tit. 1. 2. partis. alij negant esse
mortale celebrare missam, non recitato matu-
tino, si adsit rationabilis aliqua causa, ipse vero
Merati tenet sententiam medium, quæ asserit,
esse tantum culpam venialem, sacrificium per-
agere ante recitationem matutini & laudum,
nullâ interveniente aut urgente causa : Huic
sententiæ, inquit, ut poté probabiliori & com-
muniori, ac magis receptæ libenter adhæreo.

161. Semper omnibus persuasum fuit, quám
perniciosum malique exempli esset, si sacerdo-
tes de una Ecclesia ad aliam transeuntes & va-
gantes, indifferenter ad sacra mysteria cele-
brandæ admittantur : Hoc advertens Synodus
Trid. statuit Sess. 23. cap. 16. ut nullus Cleri-
cus peregrinus, sine commendatitijs sui ordina-
rij litteris, ab uno Episcopo ad Divina cele-
brandæ & sacramenta administranda, admitta-
tur ; ad hæc volens synodus, ut sacrificio missæ
omnis irreverentia vetetur, mandavit Episco-
pis, ut singuli in suis Diæcesibus interdicant, nē
cui vago & ignoto sacerdoti Missam celebra-
re liceat, in decreto de observandis & vitandis
in celebratione Missæ.

162. His sacrae Synodi decretis, obsequi vo-
lentes, præcipimus omnibus nostri Districtus
Parochis & Ecclesiastum Rectoribus, sub pæ-
na suspensionis ad duos menses, a Divinis,
nec quem vagum & ignotum sacerdotem, eti-

am Regularem, sine licentia a nobis vel a nostro vicario generali in scriptis obtentâ, ad celebra-
tionem Missæ, vel sacramentorum administra-
tionem, in suis respective capellis admittant.

163. Injungimus quoque nostris Vicarijs, nè prædictam licentiam concedant, nisi visis literis testimonialibus & commendatitijs proprij ordinarij, seu Prælati Regularis.

164. Statuimus, ut nullus è Laicis, quem-
quam sæcularem, aut regularem sacerdotem,
patiatur celebrare Missam, in suis ædibus, nisi
prius diligenter exploratâ nostrâ aut nostri vi-
carij facultate & licentiâ, necnon & proprij
Parochi licentiâ.

165. Advertant Parochi, nos nequaquam intendere, ut ipsi, omnes nostris literis instruc-
tos, in suis Capellis aut Parochijs ad celebrati-
nem admittant ; imò, cum quilibet Paro-
chus, sit quasi caput Parochiæ, & primarius &
ordinarius Ecclesiæ Rector, censemus nullum
(nisi speciali aliquo titulo munitum) posse in
Capella Parochiali sine speciali ejus licentia,
sacras qualcunque functiones obire ; ideoque
statuimus, ut nullus aliquid officium in aliena
Ecclesia sive capella, sine Rectoris ejusdem
consensu facere præsumat, sub pæna gravi arbi-
trio nostro infligenda.

166. Ut vero fidelis populus, majori cum
reverentia, & attentione, ad ea, quæ in Missa
aguntur assistat, uberioremque sacrificij fruc-
tum percipiat, mandamus Pastoribus omnibus

&

& singulis curam animarum, in his Diaœsibus gerentibus, ut frequenter, inter missarum celebrationem, ex ijs, quæ in Missa aguntur, aliquid exponant, atque inter cætera, sanctissimi hujus sacrificij mysterium aliquid, declarent diebus præsertim Dominicis & festis.

167. Mandamus, ut Parochi & eorum vicarij, si quos habeant, statutâ horâ, eâque populo commodiori Missam parochialem diebus Dominicis & festis celebrent, & quod nunquam tardius horâ duodecimâ sacram inchoare audent, quâcunque ratione in contrarium non obstante. Hanc horam sic determinare possunt; ut a Festo Paschæ ad Kalendas Octobris, Missa prima, celebretur horâ nona cum dimidia; & secunda missa, horâ duodecimâ vel circiter, citius semper quam seriûs. A Calendis vero octobris, usque ad pascha, prima Missa, potest inchoari horâ decimâ; & secunda, hora duodecima, quam ad momentum, quantum cognosci possit hora, seu tempus meridiei observari volumus.

168. Cum Parochi omnes teneantur ratione curæ Missam in suis Parochijs celebrare omnibus diebus Dominicis, & festis de præcepto, quibus populus tenetur missam audire; statuimus, ut nullus ex nostri Districtus Parochis, prætextu alicuius Festi Patronalis alterius Parochiæ, vel prætextu nundinarum, vel cadaveris expositi aut quavis alia ratione omittat diebus Dominicis, alijsque diebus festis de precepto occurrentibus,

tibus Missam celebrare in singulis suis Capellis Parochialibus, per se vel per alium sub pena suspensionis per mensem i. vice, a divinis, & arbitraria pro cæteris vicibus, ipsis contravenientibus Parochis infligenda.

169. Parochi, cæterique sacerdotes, serio inveniantur in eos, qui ante vel post sacrum, tempus inutiliter & scandalose terunt, in popinis, aut alibi bibendo, fumando tabaccum, aut choræas ducendo, necnon in eos, qui festa patronalia dumtaxat sollemnizant, cumpotationibus, & ebrietatibus, parvi pendentes, sacrificium, communionem, aut preces, quibus sancti Patroni coli debeant. Hortamur in Dominio & enixè deprecamur omnes Christi fideles nostri Districtus, ut pro sua in Deum pietate, ac propria etiam commoditate, satagant fabricari Capellam, seu domum publicam, pro sacrofanciæ Missæ sacrificio peragendo ; qui verò in hoc pietatis & Religionis opere, negligentes reperti fuerint, volumus, ut Missâ ad tempus careant, pro ut Parochis visum fuerit ; quibus inhibemus, ne Missam celebrent unquam, in loco sordido aut indecenti, etiam prætextu infirmitatis, vel Communionis dandæ infirmo.

170. Hoc loco congruum videtur exhibere nonnulla Sac. Congr. Rit. decreta declarantia, quibus diebus possint vel non possint, celebrari Missæ privatae vel cantatae de requiem.

171. Non possunt cantari Missæ de requiem in festis duplicibus primæ classis, etiam præsente cadavere :

cadavere; & multo minus dicenda est una Missa privata. Ita Sac. Congr. 5. July 1698.

172. Missæ defunctorum in die depositionis defuncti, possunt sollemniter celebrari in diebus, in quibus cadit festum duplex alicujus sancti, dummodo festum non sit de præcepto, juxta rubricas Breviarij. Rom. S. R. C. die 19. Septembris 1654. hoc decretum intelligendum est, non præsente, cadavere. Nam etiam in Festis de præcepto, dummodo non sint primæ classis, potest celebrari sollemnitas defunctorum, cadavere præsente.

173. In Dominicis & festis, potest celebrari Missa de requiem, pre defunctis insepulto cadavere. S. R. C. 23. Maij 1603. hoc decretum intelligendum est de Missa unica sollemni; nam Missæ privatae in diebus festivis, celebrari non possunt, etiam cadavere præsente.

174. In diebus, in quibus non potest fieri de festo duplice, prohibentur Missæ de requiem, nimirum infra octavas Epiphaniæ, Paschatis, Pentecostes & feria 4. cinerum, in hebdomada majori, in vigilia nativitatis Domini, & Pentecostes, 28. Augusti 1627.

175. Prohibentur Missæ privatae defunctorum in festo duplice, etiam præsente cadavere, ut patet ex diversis decretis. Etiam prohibentur in festo duplice translate; in vigilia Epiphaniæ, infra octavam Nativitatis Domini, & Corporis Christi prohibentur Missæ privatae, & certum est æque utilles esse missas, quæ sunt conformes

conformes officio, cum applicatione sacrificij,
nec opus est in his Missis, collectam adjungere
pro defuncto.

176. Sciant sacerdotes omnes, peccatum mortale esse, unicam Missam omittere, quam quis promisit, vel pro qua accepit parvum stipendium, & etiam diu differre Missam ad quam obligatur. Censetur diu differre, qui ultra 50. dies differt; pro defuncto, debet minus differri, quam pro vivo. Item pro necessitate, quæ non patitur moram, v. g. pro præsenti periculo, vel infirmitate, adhuc minus differri debet, uti patet, & ideo Urbanus VIII. in suo decreto mandat, non plures missas suscipi, quam quæ *intra modicum tempus* legi possint; ac declarat sacerdotem acceptando tot onera Missarum quot intra tres menses legere non potest, peccare mortaliter; & pænis Ecclesiasticis subjici, ac ad restitutionem teneri.

177. Habeat quilibet sacerdos librum, in quo onera missarum suscepta, scribantur, & missas ab ipso celebratas, singulis diebus in eodem notare cureret; quarum ratio per nos in visitaione annua exigenda erit. In celebratione missarum tollantur omnia quæ avaritiam, irreverentiam, superstitionem sapient. Trid. *Seff.*
22. cap. propria.

178. Verba consecrationis proferat celebrans sine timore, nec vi quasi exprimens, nec halando super hostiam, vel in calicem: In hoc enim est irreverentia; nec ullum nutum de capite,

pite, sed continuat & immotus proferat, sicuti profert alia, serio nimirum, & cum attentione: Certum enim est, quod nimia sollicitudo recte proferendi, causa sit non proferendi recte.

C A P U T VII.

De PAROCHIS.

ECCL ESI AS singulas, inquit Dionysius Papa (qui vixit circa annum 265) singularis Presbyteris deditimus: Parochias & cæmeteria eis divisimus, & unicuique jus proprium habere statuimus; ita videlicet, ut nullus alterius Parochiæ terminos aut jus invadat: Sit unusquisque terminis suis contentus, & taliter Ecclesiam & plebem sibi commissam custodiat, ut ante tribunal æterni judicis, ex omnibus sibi comissis rationem reddat."

180. Sæpè ergo recogitent Parochi se ad ovium suarum salutem omnes suas actiones & functiones pastorales dirigere debere, & sibi aliquando pro animabus earum reddendam rationem, in strictissimo Dei judicio: Ideo etiam earumdem salutem continuis precibus & quotidianis sacrificijs, Deo ferventer commendent; omnibus ritè dispositis, non minus promptè ac benignè, quam reverenter sacramenta administrant, atque ita grandiores pascant verbo Dei, ac salutaribus monitis, ut parvulis quoque panem frangere non omittant, & in omnibus prebeant se ipsos exemplum bonorum operum, facti forma gregis ex animo. K 181.

181. Ad implenda & præstanta hæc pasto-
ralis officij debita, ad assiduam apud oves suas
residentiam, se jure Divno obligatos esse intel-
ligant Parochi, ut patet ex Concil. Trid. *Seff.*
23. c. 1. *de reform.* ubi dicit : Hæc munia, ne-
quaquam præstari posse ab ijs, qui gregi suo
non invigilant & assislunt.

182. Conformiter ad illud Trid. Decretum,
hortamur in Domino omnes nostri Districtus
Parochos, ut unusquisq; in parochia sua resideat,
habiteturque in loco commodo, & quantum fie-
ri potest. omnibus opportuno, ita, ut etiam ca-
sibus repentinis possit adesse suis : Nullo au-
tem modo habitet in diversorio quopiam seu
taberna, aut in domo quapiam malæ famæ.

183. Statuimus, ut nullus Parochus præsu-
mat abesse, a sua cura seu loco residentiæ, ul-
tra duos dies, nisi de licentia vicarij in scriptis
obtenta ; vel ingruente subita necessitate, quæ
moram non patitur petendi veniam ; in quo
casu, significet per literas Vicario, necessitatem
discedendi, ut causa cognita, det ei licentiam,
nisi in brevi sit reversurus ; sed quacunque ex
causa absit, substituat alium idoneum sacerdo-
tem, qui vices suas, durante absentia, obire
valeat.

184. Præallegatum Trid. decretum, satis
ostendit, quam solliciti esse debeant Parochi,
nè unquam oves suas pastorali præsentia pri-
vent ; sed illis continuo adsint : idque non
tantum præsentia corporali, sed pastorali ; id
est,

est, continua vigilantia & solicitudine. Cum inter cætera, quæ spectant ad curam animarum, teste Concilio Lateranensi cap. 15. de officio ordinarij, pabulum verbi *Dei* per maxime noscatur necessarium, hi quibus cura hæc incumbit, præcipue solliciti esse debent, ut illud ovibus porrigitur ; exemplo Apostolorum, qui, ut eorum acta referunt, dixerunt : *Non est æquum nos relinquere verbum Dei & ministrare mensis (bobus) Considerate ergo fratres, inquietabant, viros ex vobis boni testimonij, plenos Spiritu Sancto & sapientia, quos constituamus super hoc opus ; nos vero orationi, & verbi Dei ministerio instantes erimus.*

185. Hinc illud Apostoli : *væ mihi si non evangelizavero.* Hæc quoque ostendunt, Apostolos haud dubitasse, quin ipsi, & consequenter, qui ipsis in curam animarum, & Ecclesiæ regimen, succederent, id muneris *per se* implere deberent.

186. Proindè, Concil. Trid. non novam aliquam obligationem Pastoribus imposuit, sed jure naturali & divino impositum ursit, dum Sess. 5. cap. 2. de reform. præcepit, ut quicunque parochiales, vel aliás curam animarum habentes, Ecclesias quocùmque modò obtinent, *per se*, vel alios idoneos, si legitime impediti fuerint, diebus saltem *Dominicis & festis solemnibus*, seu de præcepto, ‘ plebes sibi commissas pro sua & earum capacitatem pascant salutaribus verbis ; docendo, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, annuntiandoque eis

• cum brevitate sermonis, vitia, quæ eos
 • declinare, & virtutes, quas sectari oporteat,
 • ut pænam æternam evadere, & cælestem
 • gloriā consequi valeant.'

187. Ex quibus verbis patet non requiri conciones oratorias, quæ communiter parùm profundt auditoribus ; ideoque pro concione valde utiliter proponat Parochus res spectantes ad præcepta fidei, spei, charitatis, sacramentorum, justitiæ Christianæ, &c. Porró, cum experientia notorium sit Catholicis plerisque lacte potius quam solido cibo opus esse ; Pastoribus & animarum curatoribus, singulariter incumbendum instructioni, in qua prima fidei & Religionis rudimenta, ad captum & parvulorum & rudiorum traduntur ; quam hodiè **Cathechismum** dicimus. De qua instructione agit Concil. Trid. Sess. 24. cap. 4. de reform. eamque ut per necessariam, vult in singulis parochijs diebus Dominicis & festis fieri.

188. Poterit Episcopus, dum ei constet de Parochi hac in parte negligentia, vel insufficientia, ex fructibus seu emolumentis Parochiæ, assignare alteri partem congruam, qui hoc munus loco Parochi, adimpleat ; argumento Trid. Sess. 5. cap. 2. Item, compellere ad hoc Parochos, per viam præcepti pænalis.

189. Mirum ! quanta solicitudine & acrimonia, hanc instructionem Parochis commendent A. A. passim & Ecclesiæ Prelati : Planè, inquit Herinx d. 7. n. 42, longè utilius instruerentur

erentur coram plebe conciones catechisticæ, quam aliæ, in quibus subtilizantur loca scripturæ & conceptus ac discursus captum plebis excedentes, proponuntur, prout tamen frequenter fieri vidimus.

190. ‘ Negligentia magna, inquit Sa *verb.*
 ‘ *Paroch.* Parochi, in docendo ad salutem
 ‘ necessaria, mortalis est ; & passim magnus
 ‘ abusus eorum, qui contenti docuisse symbo-
 ‘ lum, non explicant populo rudi, mysteria
 ‘ fidei præsertim Trinitatis, & Incarnationis
 ‘ tantopere ad salutem necessaria. Væ Epis-
 ‘ copis ! vœ Parochis ! vœ Prælatis ! et cer-
 ‘ tè multi ignorant & errant : Utinam ob id
 ‘ non pereant & Parochi eorum cum illis.’

191. Sané, inquit Zerola, si omnes Parochi
 & cæteri sacerdotes, tam sancto & necessario
 operi applicarentur, & populus foret in-
 structior, & sacerdotes ab otio, multorum ma-
 lorum & scandalorum occasione retraherentur.

192. Quam prudenter faciant alij sacerdo-
 tes, inquit, Lacroix, qui sine obligatione re-
 gunt animas, si modum exercendi virtutes
 Theologicas bene edoceant, earumque exerce-
 tium frequenter commendent : longèplus pro-
 derit per medium quadrantem, actus fidei, spei,
 charitatis elicuisse, quam per dies multos se
 afflixisse cilicijs, vel jejunij, aut vacasse alijs
 suis devotiunculis. Quam quisque pro se folli-
 citus esse debeat, ut his quoquè frequenter se
 occupet, partim ut assuescat ! sic enim fiet, ut

actus

aclus illi saepe, maxime in necessitate recur-
rant, quasi ex habitu ; partim, quia sunt regu-
la, anima & perfectio omnium agendorum, ac
patiendorum pro vita æterna.

192. Hoc tamen opus a Parochis, maxime
requiritur, quia plurimi simplices & rudes ig-
norant & errant, præ gravi eorum negligen-
tia & ignavia, ut experientia nos docet. Sunt
enim multi, qui interrogati, facile respòndent,
plures esse Deos ; Patrem æternum esse filio
seniorem ; ignorant, quæ persona carnem as-
sumperit. Circa Eucharistiam, vix aliquid
bene concipiunt ; putant Christum, qui in ea
continetur, esse imaginem Crucifixi in hostia
impressam. Symbolum repetunt more Psitaco-
rum, quin intelligent mysteria in eo contenta.

193. Nesciunt quid sit Ecclesia, quid resur-
rectio carnis, quid remissio peccatorum, quid
communio sanctorum, &c. Nesciunt, quid
sit dolere de peccatis, aut propter quid
dolendum sit ; unde fit, quod contritionem &
attritionem mere naturalem eliciant, quæ satis
non est ad delenda peccata, etiam in sacramento.

194. Ignorant cogitationes & desideria in-
terna, esse peccata, & exprimenda necessario in
confessione, & sic de multis alijs ad salutem
necessarijs.

195. Cura docendi & explicandi hæc incum-
bit Parochis, nec ipsi designari debent, hanc
humilem instructionem, quam nec S. Paulus,
nec alij apostoli, nec alij insignes Ecclesiæ
Doctores,

Doctores, designati sunt. Et sane, quid a ratione magis alienum, quam habere officium, & non facere quæ officij sui sunt? Habere curam, & nolle curare? Esse Pastorem, & non pascere?

196. Non est, quod de fructu hujus exercitationis ambigant Pastores; cum hic manifestus sit in ijs Parochijs, in quibus, Pastores Zelosiores eam instituerunt: Ibi vidimus populum frequentiorem esse in recipiendis sacramentis, piè ac devote; nullam ferè esse morum corruptelam; modeste ac religiose stare in Capella, cultum festorum esse pium, capellam benè ornatam, reverentiam erga sacerdotem, & multa alia bona splendere, quæ parit hoc sanctum exercitium.

197. E contra vero, ubi hoc exercitium negligitur, omnia in pejus ruunt: Ibi ignorantia rerum divinarum, ibi sacramentorum oblio; ibi indevota eorum susceptio; ibi vitia, & tanta peccandi licentia, ut nulla ferè religionis species conspiciatur, ut bene advertit S. Hieronimus dicens: ‘Ex quo intelligimus, ‘deficiente inter Christi fideles salutari doctrinâ, ‘quasi alimento laborantes, extingui pudicitiam, castitatem omni labore infici, virtutes omnes, amissio nomine, in pejus ruere, omnia retro sublapsa referre.’

198. ‘ Audiatur S. Chrisost. sicut, inquit, ‘ si Pastor gregem suum non pascit, ex fame macies quædam & attenuatio in ovibus inducitur, quæ lethalem morbum ingenerat, sic

‘ ubi

ubi populus sui pastoris incuria spiritualem
famem cælestis doctrinæ patitur, ibi est om-
nis pietatis & religionis exterminium, &
Christianæ disciplinæ exilium.

199. Obscuramus igitur omnes & singulos
nostros Pastores, per viscera misericordiæ Dei, &
sub obtestatione Divini judicij mandamus, ut
huic officio serio, diligenter & sine intermissione
incubant, tum in suis Capellis, tum in
scholis, aut si fieri possit, in particularibus con-
gregationibus per hebdomadam aliquando in
dicendis, in vicis a capellis suis remotioribus,
memores quod pro animabus Parochianorum
suorum omnium, tam puerorum quam adul-
orum, sint Deo reddituri rationem.

200. Cum in omnibus rebus, pro pace &
tranquillitate, sit certus ordo servandus, neque
conveniat quempiam in alienam messem ma-
num suam mittere; sed unusquisque super gre-
ge sibi credito vigilare debeat: Ordinamus,
ut nullus sacerdos (cessante periculo, & extra
necessitatem) alienis Parochianis sacramenta,
absque proprij Pastoris consensu, aut nostra spe-
ciali licentia, administrare præsumat.

201. Si verò in casu necessitatis, aut in ab-
sentia Parochi, aliis sacerdos vocatus fuerit,
ad Infantem baptizandum, vel ægrum ungen-
dum, det emoluméntum quod inde percepit
proprio Parocho; sic enim agendo, alter alte-
rius onera portabit.

202. Nihil unquam magis exhorruit Eccle-
sia,

fia, quam pactiones, conventiones, atque exactiones cuius cunque rei temporalis in sacramentorum administratione, quæ speciem simoniae, aut ut minus turpis quaestus præ se ferre solent. Primi ergo Christiani, prompto animo offerebant, quæ Ecclesiæ ministris, pauperibusque sustentendis sufficiebant ; sed pecuniae quamcunque exactiōem in sacramentorum, aut aliorum sacrorum administratione exhorrebant.

203. Verum dum adeò severe sacramentorum ministris, omnis cujuscunque rei temporalis exactio, in administratione sacramentorum vetatur, intentio tamen Ecclesiæ in hac prohibitione non est, Laicos fideles a veteri & in Ecclesiæ approbato, oblationum & eleemosynarum usu, etiam in ipsâ sacramentorum administratione retrahere, aut ipsis Ministris inhibere a fidelibus liberali animo oblata accipere. Cum itaque sacramenta Ecclesiæ, non solum sine simoniae labe, verum etiam sine avaritiæ suspicione, administranda sint, caveant nostri Parochi omnes, ne in eorum administratione quidquam exigant ; si quid verò nomine Eleemosynæ, aut devotionis studio, peracto jam sacramento, a fidelibus sponte offeratur, id licetè pro consuetudine locorum, Parochus accipere poterit, sic Rituale Romanum Pauli V.

203. Ubi verò ab Episcopis determinatum sive taxatum sit, quid a fidelibus Parocho in administratione sacramentorum alijsque functionibus sit dandum, illud, jam administrato sa-

cramento, licite peti potest, citra ullam avari-
tiæ turpisvè quæstùs notam, præsertim in hoc
regno, ubi Parochi ex hujusmodi oblationibus,
in sacramentorum administratione fieri consue-
tis, adigantur victitare, neque aliunde ad ho-
nestè vivendum ipsis suppetat.

104. Si autem populus, se durum & avarum
præbeat, nec liberaliter pro suo quisque modu-
lo, aliquid conferat Parochis sacramenta admi-
nistrantibus, neque solvat quod Episcopus ju-
dicavit & determinavit a Parochianis in Paro-
chorum & Ministrorum iustificationem solven-
dum, agi debebit cum Episcopo loci, vel ejus
vicario, cuius muneris erit, quod justum fuerit
decernere ; Inhumanum enim esset, laborem
pastoralis officij requirere, sine justa mercede,
& sublatâ omni ratione parandi victus & ves-
titus.

205. Inhibemus omnibus nostri distractûs
Parochis, alijsque Ecclesiasticis, ne tabernas
potatoria adeant, neque diversoria frequentent,
nisi in itinere vel alia necessitate compulsi, nec
omnino misceant se laicis compotantibus ; vi-
lescit enim plurimum ex ea turpi & indecora
consuetudine, Ecclestici ministerij dignitas.

206. Item nec nundinas frequentent, aut
loca ubi festa Patronalia celebrantur, nisi ad
sacrum ibi peragendum, vel populum exhortan-
dum, in quo casu, fugiant confortia potatorum,
& a potionibus abstineant ; sicut etiam in a-
lijs casibus & occasionibus, volumus, ut a con-
vivijs

vivijs & compotationibus, præsertim cum laicis abstineant ; nam ex talibus convivijs, plura emergunt damna inter verba, quæ inter convescendum & potandum proferuntur & audiuntur.

207. Eam teneri, in hujusmodi circumstantijs, modestiam, quæ officio & dignitati sacerdotali congruit, non est cujuscunque virtutis.

208. Quemadmodum magnæ & raræ artis est, continuò versari inter spinas, & ab eis non lædi, ita quoque inter concupiscentiarum objecta, quæ spirituales spinæ sunt, degere, & concupiscentijs non indulgere, angelicæ potius quam humanæ virtutis est ; cum igitur in convivijs occurrere soleant, ea quæ concupiscentiam carnis, seu intemperantiam excitant atque alliciunt, nullus non videt quantoperé a convivijs abhorrere debeant sacerdotes Domini, tum quia, ipsis præ cæteris temperantia in cibo & potu ob Castitatis votum, quo adstringuntur, summoperé est necessaria, tum etiam, quia ipsi suo exemplo Fideles docere jubentur, alimenta non voluptatis, sed necessitatis causâ esse sumenda ; id est, quod ad *alimenta*, tanquam *ad medicamenta*, accedere debeant. Hoc verò difficulter suo exemplo persuadebunt sacerdotes, qui convivijs interesse amant.

209. Imō experientia notissimum est, verisimum esse, quod jampridem in Nepotiano suo, omnibus sacerdotibus intimavit S. Hieronimus : Facile contemnitur Clericus, qui sæpe vocatus ad prandium, ire non recusat. 210.

210. Si insuper atendamus, quam difficulter quis in convivijs, a vaniloquijs, nugis, alijsque facetijs, ut pejora fileam, quæ illa consequuntur, mentis evagationes, ac ipsius spiritus devotionis diminutio, ne dicam extinctio, continere queat.

211. Quam insuper difficile sit, quâ decet Ecclesiasticum fortitudine, servatâ tamen Christiana prudentiâ, corrigere vel arguere illa, quæ contra temperantiam, castitatem, alialque virtutes, in convivijs sæpe incident: Si his addatur, quam multum illius brevissimi temporis, quod sacerdotibus ad suam aliorumque salutem procurandum est datum, in convivijs inutiliter teratur; si denique, expendatur quantæ difficultatis sit ut sacerdotes eâ moderatione in convivijs sint, ut ad sanctè obeunda ea, quæ occurrunt sui muneras sacra negotia, sint dispositi: Hæc inquam, si seriò expendantur, facile apparebit, quam meritò sancti Patres, tum factis, tum scriptis, ostenderint omnibus, præsertim sacerdotibus, convivia tanquam malorum multorum occasiones, esse vitanda.

212. Sciant sacerdotes nostri omnes, ludum alearum, sub quo etiam lusus Chartarum comprehenditur & generatim omnis a fortuna dependens, esse ipsis vetitum, nisi rarissimè, idque recreationis vel urbanitatis, non verò lucri causa, & per modicum tempus, sub pæna arbitrariâ.

213. Nunquam, inquit S. Carolus, pecunia in

in ludo intercedat; nec quidquam, quod facile pecuniâ æstimari potest.

214. Hanc in ludicris & alijs oblectamentis, tum corporis, tum animi moderationem, non difficulter observabunt Ecclesiastici, qui meminerint, universos Ecclesiasticæ militiæ ad scriptos, ad pietatis religionisque exercitationes vocatos esse, ut monet Synodus Mechlin. *tit. 17. cap. 1.* subditque: Sciat propterea sacerdos, id in officio suo positum esse, ut cum in officijs divinis obeundis, vel in frequentandis Ecclesijs, quod debet tempus consumperit, si quid sibi reliquum est, id omne, non in rerum sæcularium colloquijs, profanisque actionibus, sed in Divinarum literarum studijs, & in cælestium rerum contemplationibus, & sanctis pīlque officijs traducat.

215. ‘Quid ergo, inquit quis, bono Parochio faciendum, quando desunt negotia sui muneris, in quibus non potest semper occupari? Audiatur S. Ambr. *cap. 12. in Luc.* ‘Cur non illa tempora, quibus ab Ecclesia vacas, lectioni impendas? Cur non Christum revisas, Christo colloquaris, Christum audias? Illum alloquimur, cum oramus; illum audimus, cum divina legimus oracula. ‘Quid nobis cum fabulis? Ministerium altaris Christi, non obsequium hominibus defendendum accepimus.’

216. Similia habet Synodus Audeomar. anno 1683. *tit. 16. cap. 5.* additque qui postoratu funguntur,

funguntur, dent operam, ut proficiant in cognitione eorum, quæ ad ipsorum spectant officium, visitent ægrotos, consulant ipsi secum & cum Deo, quâ optimè ratione unus Parochianorum ipsorum a vitijs ad virtutem trahi ; alius persuaderi id quod consultissimum sit ; tertius, ad profectum excitari possit.

217. Consortium mulierum sacerdoti non convenit, quem Castitas & continentia perpetuò ornare debent ; nec tamen quo sanctiores sunt, minus cavendæ, inquit. S. Augustinus ; & ut castitas servari queat, in muliebri consortio, rorò tamen bonum nomen retineri potest : Debent igitur Parochi alijque Ecclesiastici, ita esse moderati in hujusmodi conversatione, ut non tantum se ab omni incontinentiæ vitio contineant, sed insuper provideant, nè ex eâ conversatione offendisionem fidelibus tribuant, ut non vituperetur ministerium ipsorum.

218. Certum enim est, inter omnia vitia, nullum tantopere dedecere ordinem Ecclesiasticum, quam vitium incontinentiæ, ita ut, vel minima illius suspicio, populum graviter offendat, Ecclesiasticoque laicis facile contemptibilis reddat : Quapropter admodum solicita semper fuit Ecclesia, ut familiariorem suspectamque mulierum conversationem Clerici sedulo evitarent, nè vel minimâ vitij illius maculâ fama ipsorum denigraretur, & vita ipsorum malè olere inciperet. . Fama turpitudinis in ferdote, inquit S. Aug. eodem modo noget

cet populo, ac si revera ejus sacerdos turpis esset ; quia apud populum, fama operatur & opinio : Et aliquando in Rectore animarum, pejor est peccati suspicio, quam vitium latens, si hoc in illo latere possit, propter aliorum offenditionem & scandalum. *de com. vit. Cleric.*

219. Parochus (prosequitur S. Aug.) de castitate infamatus, est impotens ad munus suum cum fructu peragendum ; cum enim populus communiter contra castitatem delinquit, non erit Parocco authoritas & fiducia reprehendendi subditos, exaggerandi hujus vitij fæditudinem, & damna ; aut medendi pænitentibus illo vitio infectis, ut oportet.

220. Advertat Parochus non sibi satis esse, si apud Deum innocens & castus sit, sed oportet apud homines talem apparere ; unde curandum sibi est de bonâ famâ conservandâ, quæ maximum pondus habet ad persuadendum : Astutiores enim sunt filii lucis tenebrarum.

222. Quare stricte præcipimus, ne quis Parochus aliasve sacerdos, in his nostris Diæcessibus, in familia secum habeat mulierem extraneam, de qua suspicio facile sinistra accipi possit ; nec in eadem domo secum cohabitare sinat, aut admittat, ullam mulierem mali nominis ac famæ, aut quam anteactæ vitæ macula contaminavit.

223. Neque ancillam habeat, per quam incontinentiæ periculum, opinionem vel suspicitionem possit incurrire. Monemus etiam, ne

cum

cum mulieribus etiam sanctitate spectatis, extra honestatis necessitatem, sacerdotes nostri conversentur : *De vestimentis enim* (quod inquit sapiens) *procedit tinea, & a muliere iniquitas viri :* Et melior est, minusque periculosa in virorum conversatione, iniquitas viri, quam mulier bene faciens ; Deinque *vinum & mulieres apostatare faciunt sapientes.*

224. Parochi, cæterique Ecclesiastici, debent singulariter esse alieni ab omni specie avaritiae ; attendite, inquit Christus Dominus, Luce 12. & cavete ab omni avaritia, specialiter enim adversatur statui & professioni Clericorum ; propterea que monuit apostolus omnes, & presertim Clericos sic : *Avaritia nec nominetur in vobis, ut decet sanctos.* Nihil sane potest accidere Ecclesiæ luctuosius & perniciosius, quam habere avaros ministros ; *radix namque omnium malorum, ut docet apostolus, est cupiditas, sive pecuniæ amor.*

225. Unde juxta sapientis infallibile testimonium, *avaro nihil scelitus* ; nullum enim scelus refugit avaritia, modo habendi expleat cupiditatem ; omnia enim pecuniæ tanquam Idolo suo consecrat avarus : Quare ab Eodem apostolo. *Idolorum servitus* vocatur, ad Ephes.

s. v. s.

226. *Avaritia* inquit S. Chrysost. ‘ *Omnis qui ei serviunt, crudeles efficit atque feroce* ; ‘ *ita enim indurat cor sacerdotis, ut nemini parcat, nemini compatiatur, viduam oppri-* *mat,*

mat, pupillum invadat, pauperem aggrayat,
nulli succurrit, a quo lucrum non sperat.

227. Ecce Pastor in lupum conversus, &
rapiens ab ipsis, pro quibus vitam dare oportet.
Considerate nunc, inquit S. Greg, quid de
gregibus agatur, quando Pastores lupi fiunt; Hi
enim, custodiam gregis suscipiunt, qui insidia-
ri dominico gregi non metunt, contra quos
custodiri Dei greges debuerant: Nulla anima-
rum lucra quaerimus, nostris quotidie studijs
vacamus, terrena tantum concupiscimus.

228. Qua propter, bonus Parochus hanc pe-
tem fugiat, quæ tamquam tabes ex Inferni palu-
de, in Ecclesiasticos derivatur, ut eos in eamdem
demergat; præluceat exemplo Charitatis aman-
do spiritualia lucra ovium suarum, non autem
sua propria temporalia. Quare bene S. Hieron.
ad Nepotianum Parochum: Nè lucra sæculi in
militia Christi quæras, nec plus habeas sacerdos,
quam cum Clericus esse cœpisti: Negotia-
torem Clericum, & ex inope divitem factum,
quasi quandam pestem fuge: Ignominia sa-
cerdotis, est proprijs studere divitijs.

229. Ideo caveat Parochus noster, 1. ne ea,
quæ fideles ex sua devotione offerunt; velit
quasi debita extorquere, nec eos arguat, si non
offerantur. Caveat 2. ne moribundos compel-
lat, aut suadeat, ut sibi legatum relinquant,
neve defunctorum hæredes cogat, ad majores
sumptus, quam æquitas postulet, aut eorum
conditio fecerat, vel a nobis sanctum fuerit, quia

id erit aliena rapere invito Domino, & imitari peccatum filiorum Heli, qui non contenti parte hostiæ immolatae, quæ sibi ex Divina institutione pertinebat, per vim rapiebant, quod sibi non debebatur. Audiat Deum per Jerem.
Vñ Pastoribus qui dilacerant gregem.

230. Caveat denique, né in exigendis emolumentis, quæ sibi debentur, se nimis anxium, aut litigiosum ostendat ; quia id magis est mercatoris, quam sacerdotis, qui, ut diximus, ab omni avaritiæ specie alienus esse debet : Et omnis nimia sollicitudo lucri, etiam justi, in omnibus turpis est, in sacerdotibus vero turpisissima : Sciat amore potius quam rigore benevolentiam, imo & propriam utilitatem conciliandam esse ; nec solum esse avarum, qui rapit aliena, sed illum quoque qui cupide servat sua, ut egregie dixit S. Aug. serm. 28.

231. Quando contigerit aliquem Parochum nostri Districtus, ex hac vita migrare, curet sedulo sacerdos assistens, monere vicarium foraneum, & is, quanto citius significet nobis, vel nostro vicario Generali : In quo calu statuimus, ut singuli sacerdotes, ex pia aliarum Diæcesium consuetudine, celebrent quinque missas pro anima cuiuslibet Defuncti Parochi, quam primum commode fieri potest ; Item pro vicario Generali septem, & pro Episcopo quindecem.

232. Satagant etiam sacerdotes assistentes & Vicarij foranei, ne bona Parochorum defunctuum,

rum, præsertim, quæ inserviebant altaris ministerio, distrahantur per cognatos, vel affines defuncti, aut per quoscunque alios, nobis inconsultis.

233. Parochi testamentum facturi (ad quod præstandum tempestive adhortamur omnes, maxime seniores) curent constituere unum saltem testamentarium Ecclesiasticum : Convenit, ut quilibet Parochus conficiat, & habeat Inventarium sacrarum vestium, ac calicum, &c. quibus in altaris ministerio utitur, nec non librorum quos habet, specificando seorsim ea quæ ad Parochiam spectant, & quæ ipse ex bonis suis (uti solent boni Parochi) vult ad usum Parochiæ relinquere.

234. Quilibet vicarius foraneus, convocet, in unum locum sacerdotes sui Districtus, semel in mense, exceptis mensibus Octobris, Novembris, Decembri, Januarij & Februarij. Ubi de casibus Conscientiæ alijsque rebus ad officium spectantibus, disceptent ; volumus ut in singulis Conventibus, unum saltem horum statutorum caput legatur, & quod absentes seu negligentes accedere, mulcentur, & puniantur pena pecuniaria, pro vicarii, seu Præsidis arbitrio, nisi probent se fuisse legitime impeditos.

235. Moneant Parochi frequenter, populum de periculo quod imminet ex commercio cum superstitionis, ac maleficiis & quod maxime cavendum sit, ne ullus, ad morbos vel

vulnera hominum, aut animalium curanda, præsumat remedijs superstitionis uti, aut super rebus depertitis, aut futuris eventibus, ac quibus vis secretis, Divinos, seu pro Divinis se vendicantes consulere; quod si quis deprehensus fuerit, haec aut similia deinceps attentare, & qui post unam vel alteram admonitionem, non resipuerit, mandamus hujusmodi hominem publice tribus diebus denunciari, & a communione fidelium ejici, nec ad paenitentiae sacramentum admitti, nisi emendata vita, sceleris maculam eluerit.

236. In haerendo yestigij Majorum & Praedecessorum nostrorum in Synodo provinciali Casselie anno Domini nostri 1689. celebratâ, renovamus receptionem sancti Concilij Trid. ac ratam habemus continuationem acceptationis ejusdem simpliciter & sine ulla restrictione aut limitatione, exceptis duntaxat Decreto matrimonia clandestina irritante, alijsque paucis disciplinam spectantibus, quæ licet sanctissimè instituta & concepta sint, pro rerum tamen & temporum apud nos statu, proh Dolor! Promulgari vel observari nequeunt.

CAPUT VIII.

*De vita Sacerdotali & præparatione
ad Curam animarum.*

SACERDOTES & Clerici omnes, utpote Divinis obsequijs specialiter mancipati;

debent laicos præcedere, ijsque prelucere, tum internâ, tum externâ vitæ ac morum probitate, *juxta Trid. Sess. 22. cap. 1.* Prior seu interna, folique Deo nota, consistit in animæ & conscientiæ puritate, seu immunitate a graviori culpa, recta intentione in obeundis ministerijs, statui & gradui suo competentibus, ad obsequium divinum Ecclesiæque servitum, citra respectum ad proprium emolumentum & commodum temporale, ac denique, in studio exercitioque virtutum internarum.

238. Externa vero, suo in exterioribus sacerdotum Clericorumque moribus elucens honestas, consistit ferē in sequentibus: 1. Ut caste vivant, obstinentes se ab omni libidinis vicio. 2. Ut diligenter obstineant a crapulo & ebrietate, & per quam ea procuratur, provocatione ad æquales haustus, unde is modo laudarur, qui plures inebriat, & calices fæcundiores exhauserit, pro ut dicitur in *cap. a crapula tit. de vit. & honest. Cleric.* desumpto ex *Concil. Lateranen.* additâ etiam ratione, quod ebrietas & mentis inducat exilium & libidinis provocet incentivum, statutâque insuper clericis pænâ, nempe suspensione ab officio & beneficio per sententiam infligendâ, si moniti, ab ejusmodi excessibus non abstinuerint.

239. 3. Ut avaritiam vel maxime fugiant, utpote radicem malorum omnium, & quâ vix ullum vitium aliud honestatem status sacerdotalis magis infamat & commuculat.

240. Ad hanc quoque externam vitæ honestatem, spectat, quod monet. Trid. loc. citat. his verbis: ‘ Cum a rebus sæculi in altiorem sublati locum conspiciantur, decet omnino clericos & sacerdotes in sortem Domini vocatos, vitam moresque suos omnes, compонere, ut habitu, gestu, incessu, sermone aliquaque omnibus rebus, nihil nisi grave, moderatum ac religione plenum præseferant, levia etiam delicta, quæ in ipsis maxima essent, effugiant, ut eorum actiones cunctis afferant venerationem.’

241. Quapropter S. Isidorus ostendit qualiter Presbyteri vivere debeant; quæ evitare quæ observare conveniat, ut doctrinæ gratiam possint populis ministrare, ut observat Gloss. in cap. 3. dist. 23. qui Canon totus sumptus est ex Isidoro, & ita habet.

242. ‘ His igitur lege Patrum cavetur, ut a vulgari vita seclusi, a mundi voluptatibus se abstineant: Non spectaculis, non pompis intersint: Convivia publica fugiant, privata non tantum pudica, sed & sobria colant: Usuris nequaquam incumbant, neque turpium occupationes lucrorum frandisque cuiuscunque studium appetant: Amorem pecuniae, quasi materiam cunctorum criminum fugiant, & sæcularia officia negociaque abjiciant: Honoris gradus per ambitiones non subeant; pro beneficijs medicinæ Dei, munera non accipient: Dolos & conspirationes

ones caveant; odium, æmulationem, ob-
trectationem, atque invidiam fugiant; non
vagis oculis, non effræna lingua aut petulan-
ti fluidoque gestu incedant; sed pudorem
& verecundiam mentis, simplici habitu in-
cessuque ostendant: Obscenitatem etiam ver-
borum, sicut & operum, penitus execrentur:
viduarum & virginum frequentationem fugi-
ant, contubernia extranearum fæminarum
nullatenus appetant; castimonium quoque in-
violati corporis perpetuo conservare studeant,
senioribus quoque debitam obedientiam præ-
beant, neque ullo jactantiæ studio semetip-
pos attollant. Postremo, doctrinæ, lectioni-
bus, psalmis, hymnis, canticis, exercitio ju-
giter incumbant; tales enim debent esse,
qui Divinis cultibus se mancipandos student
exhibere, scilicet, ut dum scientiæ operam
dant, doctrinæ gratiani populis administrent.

243. Et cap. sequenti *eadem dicit.* ‘Tales ad
ministerium elegantur Clerici, qui digne pos-
sint Dominica sacramenta tractare, melius est
enim Domini sacerdotio, paucos habere mi-
nistros, qui possint Digne opus Dei exercere
quam multos inutiles qui onus grave ordina-
tori adducant’

244. Ita certe est: Unus bonus sacerdos to-
tum populum exemplo suo ad vitæ integrita-
tem componit, facile enim eis fidem habemus,
quos tanquam pios ac probos veneramur; sicut
& contrario, sacerdos exemplo vitæ destitutus,
oves

ōves ad interitum dederit, juxta illud: *Qualis Rector Civitatis tales & habitantes in ea.* Huc pertinet quod S. Chrysost. de sacerdotibus sui temporis notaverat: En nōs sumus causa, nos, inquam, ut illi in errore permaneant jam pri- dem Doctrinam suām damnassent; & nostram approbassent, nisi vitā nostrā retraherentur; verbis philosophari perfacile est, sed requirunt operū probatiōnem.

245. Flores Virgæ Aaronis, inquit Marchant. tract. 3. varjis designant virtutes animique do- tos, quæ in sacerdote requiruntur, utpote sa- cerdotio affines, vel illi congenitæ: Nam de quolibet sacerdote illud verificari debet: *Super ipsum autem efforebit sanctificatio mea.* Dupli- ces potro sunt hi sacerdotij flores, nām quidam respiciunt Dēum, cōram illo suavitatis odorem dantes: alij respiciunt proximum, quia illorum bono odore proximus ad Dēum trahitur, dicente Apostolo: Christi bonus odor sumus in omni loco. 2. Corinth. cap. 2. v. 15.

246. 1. Flos est pietas erga Jesum Christum sacerdotem primum. 2. Pietas specialis erga virginem Deiparam. 3. Devotio erga sanctos, qui sacerdotali & pastorali dignitate & sancti- monia eminuerunt. 4. Ardor animi ad Divina. 5. Puritas intentionis. 6. Studium solidarum virtutum. 7. Humilitas. 8. Mansuetudo. 9. Studium pietatis, & puritatis conscientiae. 10. Devotio sacrificij quotidie offerendi. 11. Stu- dium orationis mentalis. 12. Lectio librorum pietatis,

pietatis, vel doctrinæ necessariæ ad officium.
 13. Recollectio annua. 14. Officij divini pia recitatio. 15. Elevatio mentis ad sensum, vel ad mysteria passionis. 16. Observatio pia loci, temporis, modi convenientis ad officium personale vendum. 17. Studium intelligentiae principaliū partium officij divini. 18. Cæremoniarum pia observatio. 19. Studium munditiae circa altaria & alia divina.

247. Hactenus dicta concernunt sacerdotes, maxime quantum ad interiorem hominem formandum erga Deum: Cum autem sacerdotium non solum Deum, sed & proximum recipiat, functiones varias habens annexas ad proximi salutem ordinatas, nunc differendum restat de perfectionibus & virtutibus requisitis in sacerdote, ut fructum valeat in proximis efficaciter producere sunt porro hæ virtutes & perfectiones velut flores decori & suaveolentes, quibus oculos & corda plebis ad sacerdotij venerationem, & Christi amorem, pertrahant ipsius Ministri.

248. 1. Flos est Zelus salutis animarum. 2. Diligens instructio puerorum. 3. Diligens instructio rudium & pauperum. 4. Prædictatio pia verbi Dei. 5. Benignitas erga proximum charitati conjuncta. 6. Ardens Zelus ad reducendos eos, qui in peccatis agunt. 7. Oratione Zelosa pro peccatoribus. 8. Castitatis oderiferum exemplum. 9. Contemptus opum, & fuga avaritiae. 10. Frugalitas, & pia bonorum ecclesiasticorum dispensatio. 11. Sobrietas &

temperantia. 12. Discretio & prudentia. 13;
Modestia in veste.

249. Perpendant subinde sacerdotes ea quæ
in subnexo Christi ad sacerdotes Rhythmico
continentur.

Piscatores hominum sacerdotes Dei
Præcones altissimi, lucerna Diei,
Charitatis radio fulgentes, & spei
Auribus percipite verba oris mei.
Vos in sanctuario mihi deservitis,
Vos vocavi palmites ego vera vitis,
Cavete ne steriles, aut inanes sitis,
Si inecum perpetuo vivere velitis.
Vos estis Divinæ legis protectores,
Sal terræ, lux hominum, ovium pastores,
Muri domus Israel morum correctores,
Judices Ecclesiæ, gentium Doctores.
Si legis protectio cadat, lex labetur,
Si sal evanuerit, in quo salietur?
Nisi lux appareat, via nescietur,
Et ni Pastor vigilet, ovile frangetur.
Vos cœpistis Vineam meam procurare,
Hanc doctrinæ rivulis debetis irrigare,
Spinæ, atque tribulos prorsus extirpare,
Ut radices fidei possint germinare.
Vos estis in area boves triturantes,
Prudenter a palea granum separantes,
Vos habent pro speculo legem ignorantes
Populi, qui fragiles sunt & inconstantes.
Quidquid vident Laici vobis displicet
Dicunt preculdubio sibi non licere,

Et

Et quidquid vos in opere vident adimplere
 Credunt esse licitum, & culpa carere.
 Cum pastores ovium sitis constituti
 Non estote desides, sicut canes muti,
 Vobis non deficiant latratus acuti,
 Lopus rapax invidet Ovium saluti.
 Grex fidelis triplici cibo sustinetur,
 Meo sacro corpore quo talus augetur,
 Sermonis compendio, quod discrete detur
 Ciboque coporeo ne periclitetur.
 Ovibus tenemini vestris prædicare,
 Sed quid, quibus, qualiter, ubi, quando,
 Debetis solcite præ considerare, (quare,
 Ne quis in officio dicat vos errare.
 Spectat ad officium vestræ Dignitatis,
 Omnibus potentibus mea dare gratis,
 Ne cujus quam hominum munera prendatis
 Ne cum Giezi pariter lepram incurritis.
 Gratis Eucharistiam plebi ministrate,
 Gratis & Absolvite, gratis Baptizate,
 Vobis data cælitus cunctis gratis date,
 Ovium salutem sedulo curate.
 Vestra conversatio sit religiosa
 Munda conscientia vita virtuosa
 Regularis habitus, menique gratiosa
 Nulla vos coinquinet labes criminosa.
 Nullus fastus elevet statum vestræ mentis,
 Gravis in intuitu habitus sit testis,
 Nihil vos illaqueat curis inhonestis,
 Quibus claves traditæ sunt Regni Cælestis.
 Estote breviloqui, ne vos ad reatum,

Pertrahat loquacitas nutrix vanitatum,
 Verbum, quod loquimini, sit abbreviatum
 Nam in multiloquio non deest peccatum.
 Estote benevoli, sobrij, prudentes,
 Justi, casti, simplices, pij, patientes,
 Hospitalis, humiles, subditos docentes,
 Consolantes miseros, pravos corrigentes.
 Nam si sic gesseritis curam pastoralem,
 Vereque vixeritis vitam spiritalem.
 Postquam exueritas clamidem carnalem,
 Ego vobis conferam stolam immortalem.

250. Quisquis animarum regimini humeros
 subjicit, triplex profitetur officium, scilicet,
Doctoris, Judicis, & medici; quibus nisi singularis scientia, prudentia & charitas respondeant, verendum est, ne sacra regimina impar adeundo, per concupiscentiam culminis ducatum suscipiat perditionis.

251. Quia *Doctor*, nulla ars doceri praesumitur, nisi intentâ prius meditatione discatur, ab imperitis ergo pastoribus magisteriorum pastorale suscipitur in magna temeritate, quoniam ars est artium regimien animarum: Quis autem cogitationum vulnera occultiora esse nesciat vulneribus viscerum? Et tamen saepé qui nequaquam spiritualia pracepta cognoverunt, cordis se medicos profiteri non metuunt, dum qui pigmentorum vim nesciunt, videri medici carnis erubescunt.... At illi videri Doctores appetunt, transcendere cæteros concupiscunt, quos tamen internus judex

‘ judex & provehit, & non cognoscit : Quia
 ‘ quos permittendo tollerat, profecto, per ju-
 ‘ dicium reprobationis ignorat. *S. Greg. de cu-*
‘ ra pastorali lib I. c. I.

252. Ad hoc pastorale ministerium, inquit,
 Leuren. in præfat *ad lib I. de for. benif.* ‘ Insano
 ‘ veluti æstu, immensâ contendit, vel potius
 ‘ ruit candidatorum turba ; sed gressu præ-
 ‘ propero, cupiditate omnino præposterâ, dum
 ‘ non scientiæ beneficialis decore allecti, eâque
 ‘ mediante ad beneficia officiaque ecclesiastica
 ‘ contendunt ; sed eâ, omniq[ue] fere aliâ lite-
 ‘ ratura neglecta ac fastida, cæco & intempes-
 ‘ tivo impetu beneficia ipsa involare præsumunt
 ‘ ut recte dixerit Lotterius *in apparatu num. I.*
 Dum cætera spiritualia non sine ratione ap-
 petuntur, in ecclesiastica tamen beneficia eo
 impetu irrumunt quidam, ut neque curren-
 tes se, neque cognoscant euntes.

253. Qua *Judex*, cognoscat vultum pecoris
 sui, portans rationale judicij : Quia debet Rec-
 tor semper subtili examine, bona malaque dis-
 cernere, & quæ, vel quibus, quando vel qua-
 liter congruant, studiosé cogitare, nihil quoque
 proprium querere : Subjectorum causas pro
 sola interni judicis intentione discutere : Con-
 scientiam peccatoris in Confessione prudenter
 & circumspicte scrutari, quasi Medicus vulnus,
 & *Judex* causam : In ordinarijs noverit foler-
 ter resolvere, lepram a lepra discernere, in dif-
 ficilioribus dubitare, libros Doctoresque consu-
 lere,

lere, benignitate utatur & longanimitate, ignorantiæ & infirmitati condescendens : Nulli affectaté placere, sed omnium saluti æqualiter providere satagit : Sit cogitatione mundus, actione præcipuuſ : Discretus in silentio, utilis in verbo : cumque contra aliena vitia æmulator ostenditur, quæ propria ſunt non exequatur, ut vitæ viam ſubditis vivendo denunciet, & grex, qui pastoris vocem moresque ſequitur, per exempla melius, quam perverba gradiatur.

254. Qua *Medicus* : singulari charitate & patientiâ Emineat, singulis compassionē proximus, præ cunctis contemplatione ſuspensus : Sit discretus & Cautus, ut more periti medici, ſuperinfundat oleum & vinum ulceribus fauciati : Per pietatis viscera in ſe infirmitatem cæterorum transferat ; remediorum opportunitate, morborum diversitati occurat ; benè agentibus per humilitatem ſocius, contra delinquentium vitia per Zelum iuftitiae accensus : Internorum curam in exteriorum occupatione non minuens, exteriorum providentiam in internorum ſollicitudine non relinquens.

255. Caveant ſacerdotes omnes, ne ullus mediantibus precibus, aut literis commendatijs acatholicorum ad Curam animarum perveniat ; ſciantque id in jure expreſſè cautum eſſe, uti conſtat *ex cap. 2. de hæritec. in 6. ubi* ſtatuuitur beneficia quæcunqne ad preces hæreticorum obtenta, vacare ipſo jure & taliter pro viſos perpetuo privari. Insuper, illos, qui beneficia

neficia sic receperint, præter amissionem seu vacationem illorum beneficiorum, ipso jure effici inhabiles ad alia obtainenda per eundem textum citati *capitis 2.*

C A P U T I X.

De Festorum & jejuniorum observatione.

STUDIOS E mandamus omnibus & singulis nostrarum Diæsium Parochis, ut in sua quique parochia diem Dominicam cæterosque festos de præcepto dies, debita cum pietate & religione celebrari sollicitè curent, in culcentque frequenter suis subditis, ea quæ in Catechismo Romano ad tertium præceptum Decalogi, & alijs authoribus de rectâ dierum festorum observotione, traduntur; cum enim iij potissimum ad celebrandas Dei & Sanctorum laudes salutariter sint instituti, adlaborandum est etiam diligenter, ut né ijs ipsisquisquam ad divinam offenditionem & animæ suæ perniciem abutatur.

257. Ad quid enim etiam hodie jubetur totus die festo ab opere servili, mercatu, strepitu forensi, alijsque secularibus actionibus abstinere, nisi ut totus dies cultui Divino impendatur & sanctificetur. Idcirco S. Carolus decrevit, ut imprimis festis diebus sacro sanctæ missæ sacrificio, fidelis omnes intersint; neque

quæ excusentur puellæ nobiles; neque deinceps viduæ ob quamcunque causam, v. g. ob recentem Parentis aut mariti mortem, aliove cujusvis consuetudinis prætextu.

258. Post hæc subjungit: Ut verò ij dies omni pietate & religiosius colantur, hæc crebro populo Porochi, & Concionatores admoneant atque hortentur; anuncient ergo Parochi singulis Dominicis ante vel post Missam dies festos & jejunia per hebdomadam occurrentes; habeantque penes se infra scriptum Cathologum festorum, quæ sunt de præcepto, in quibus sub mortali, omnes non legitime impediti, tenentur Missam audire non minus, quam in diebus Dominicis.

Cathologus dierum festorum de præcepto observandorum in Diœcesis Ardferensi & Aghadoensi, &c.

O M N I E S Dominicæ per annum,
Circumcisio Domini,
Ephiphania Domini,
Purificatio B. Mariæ Virginis,
S. Mathiæ Apostoli,
S. Patritij Regni Patroni,
S. Josephi,
Anunciatio B. Mariæ Virginis,
Feriæ 2. & 3. hebdomadæ Paschalis,
SS. Phillipi & Jacobi apostolorum,
Inventiō Sanctæ Crucis,

S. Brandani,

(105)

S. Brandani Abb. 16. Maij cum Oct.
Alcensio Domini nostri J. C.
Fer 2 & 3 Pentecostes,
Festum Corporis Christi,
Nativitas S. Joannis Baptistæ,
SS. Petri & Pauli Apostolorum,
S. Jacobi Apostoli,
S. Annæ,
S. Laurentij,
Assumptio B. Mariæ Virginis,
S. Bartholomei,
Nativitas B. Mariæ Virginis,
S. Michaelis,
S. Mathei Apostoli,
SS. Apostol. Simonis & Judæ,
Festum Omnium Sanctorum,
S. Andreæ Apostoli,
S. Thomæ Apostoli,
Nativitas D. N. J. C.
S. Stephani,
S. Joannis Evangelistæ,
SS. Innocentium,
S. Sylvestri,

259. Quilibet Parochus poterit, si ad sit
caula sufficiens, dare licentiam suis proprijs
Parochianis exercendi opera servilia in die festo,
post Missam auditam, non tamen in Domini-
cis diebus, sine facultate Episcopi vel Vicarij
Generalis & occurrente causa gravi & urgentis-
sima : Sic enim Ecclesia ab operibus servilibus

O

alijsque

alijsque per se minime illicitis, sed mentem tamen a rebus Divinis avocare solitis, abstinentiam censuit diebus Dominicis & festivis; ut tamen semper meminerit monitum Magistri sui: *Sabbatum propter hominem factum est, & non homo propter Sabbathum.* Marci cap. 12. v. 27. Causa sufficiens, ob quam licitum est laborare in die festo tempore messis, censetur ab omnibus quando probabile damnum ratione tempestatis vel pluviarum timeretur, non enim tam severe Ecclesia prohibet opera in die festo servilia, ut velit ea, cum aliquo nostrarum rerum damno prætermitti a nobis.

Cathologus jejuniorum per Annum.

- O**Mnes dies quadragesimæ, (Dommicis exceptis,
Quatuor Anni tempora. (ceptis,
Vigilia Pentecostes.
Vigilia S. Joannis Baptiste.
Vigilia Sancti Mathiae, Apost.
Vig. SS. Petri & Pauli Apostolor,
Vigilia Sancti Jacobi,
Vigilia Sancti Laurentij,
Vig. Assump. B. Mariae Virginis,
Vigilia S. Bartholomei Apost.
Vig. S. Mathei Apost.
Vig. SSrum. Omnium,
Vig. Sancti Andreæ Apost.
Vig. Saucti Thomæ Apost.
Vig. Nativitatis D. N. J. C.

Dies

Dies Abstinentiae.

Omnis dies veneris & Sabbathi.

S. Marci, nisi venerit in Dominica, aut infra
hebdomadam Paschæ,

Fer 2. 3. ante ascensionem Domini nostri
Jesu Christi,

Abstinendum omnino a lacticinijs fer. 4. cine-
rum & 6. parascavæ.

260. Synodus Tridentina *Seff. 25.* Pastores omnes hortatur atque obtestatur, ut omnem ad hibeant diligentiam ad fideles cohortandos, ut ea, quæ ad domandam carnem conducunt, præsertim ciborum delectum & jejunium, omni studio amplectantur: Propterea districte mandamus, ut Parochi & Concionatores omnes, doceant & moneant fideles. 1. Jejunium quadragesimale ab apostolis fuisse institutum, ut Christum Dominum nostrum, quadraginta diebus jejunantem, corpus offligendo, immitemur. 2. Ut pro negligentijs toto anno commissis, quasi communem & publicam pænitentiam agamus. 3. Ut ad Sacram Communio-nem, ab omnibus in Pascha sumendam, dignè præparemur; ac denique quod jejunij præcep-tum, non sit absolute positivum Ecclesiæ, sed Christi, in quo non sunt laxandæ habenæ, prop-terea quod sit præceptum merè ecclesiasticum, & consequenter in eo non tam rigorose proce-dendum ut in divinis præceptis.

261. Caveant antem jejunij Cultores, ne dum

a vetitis cibis abstinent, aliarum rerum delicias luxuriamque consecentur ; immo vero moderato cibo & potu carnis vitia coerceantur ; ut liberi, mentes ad cœlestium amorem & contemplationem erigant & ad pietatis opera expiditi inveniantur.

262. Quod autem ex divinarum literarum sententia, parum homini prodest, se per jejunium cibo temperasse, si animus in peccatis sit intemperans ; idcirco fideles doceantur, in jejuno præcipue studere, ut dum caro ab alimentis abstinet, mens pariter a culpa jejunet, omnesque in Dei laudibus, eleemosinis, alijsque pijs officijs occupari : Hoc est enim jejunium, quod se Dominus, *Isaias* ore, delegisse testatur.

263. Nostrarum Diæcesium Parochi, de facultate, possunt dispensare in jejuno, etiam quoad clum carnium, cum particularibus personis, sibi subditis, quæ, imbecillæ ætatis, morbi, alteriusve justæ causæ excusationem habent. Caveant omnino Parochi, non se faciles in usu hujus facultatis exhibeant ; sed eam parcere & cum consilio medici, si in loco sit, utantur. Ubi vero status personæ petentis a jejuno excusari, est dubius, a nobis vel a nostro Vicario Generali petenda est dispensatio.

C A P U T X.

De magicis artibus, veneficijs, divinationibusque prohibitis.

MA G O S & maleficos, qui se ligaturis, nodis, characteribus, verbis occultis, mentes hominum perturbare, morbos inducere vel expellere, corporum figuram & constitutionem immutare, ventis, tempestatibus, aeri, ac mari, incantationibus, imperare posse sibi persuadent, aut alijs persuadere nituntur, & pollicentur; cæterosque omnes, qui quovis artis magicæ, & veneficij genere, pactiones & fædera, expressé vel tacitè cum dæmonibus faciunt, Parochi acriter puniant, & è societate fidelium exterminent.

265. Deinde omnem divinationem ex aere, aqua, terra, igne, ex inanimatis, ex unguium & lineamentorum corporis inspectione, ex fortibus, somnijs, mortuis, alijsque rebus, quibus per dæmonum significationem, incerta pro certis affirmantur, futura prædicere, furta, thesauros obsconditos, commonstrarre se posse profitentur; & hujus generis reliqua, per quæ curiosorum & imperitorum hominum mentes, facile decipiuntur, coerceant & ejicient.

266. In eos etiam qui ligaturam alicujus rei faciunt, nè vaccis lac effluat, & qui hujusmodi divinatores, sortilegos, conjectores, ariolos, & cujusvis

eujuſvis generis magos, de aliquâ re consulerint ; vel ut consulerentur, cuique auctores, adjutores, hortatores, fuerint, vel eis fideim habuerint, severe animadvertant.

267. Si quis etiam anulos, vel aliud ad magicos, vel superstitiones usus fecerit, aut venderit, gravi pænâ afficiatur. Qui ex solis, lunæ & aliorum astrorum motu, figura, vel aspectu, de hominum actionibus, quæ a libero voluntatis arbitrio proficiscuntur, certò aliquid eventurum affirmant, gravibus pænis plectantur ; quæ pænæ, etiam ad eos pertineant, qui ad illos, de hujusmodi rebus detulerint.

268. Denique, pænæ sumendæ sunt de ijs omnibus, qui in itineris susceptione, aut cujuſvis rei institutione, vel progressionē, dies, tempora & momenta observantes, quadrupedum voces, avium garritum, aut volatum notantes, ex occurſu etiam hominum, vel pecudum, suscipiendo operis facilitatem augurantur.

CAPUT XI.

De Imaginibus.

SCOPUM seu finem Imaginum, jam pridem brevi verborum compendio exprefſit S. Gregorius lib 7. epift. 110. Sereno Epifcopo Massiliensi inscriptâ. Idcirco enim pictura in Ecclesijs adhibetur, ut hi qui literas nesciunt, ſaltem in parietib⁹ videndo legant, quæ

• quæ legere in codicibus non valent : tua era
 • go Fraternitas (ait) & illas servare, & ab
 • earum adoratu populum prohibere debuit ;
 • quatenus & literarum nescij, haberent un-
 • de scientiam historiæ colligerent, & popu-
 • lis in picturæ adoratione minime peccaret.

270. Admodum solliciti fuere antiqui Ecclesiæ Patres, ut omnia, quæ populum ab oratione pietateque aut reverentia avocare possent, a locis pro sacro sanctæ Missæ sacrificio destinatis, arcerentur ; omniaque ita disponerentur, ut nihil in ijs occurreret, quod non pietati ac reverentiæ erga tam augustum mysterium, & res sacras fovendæ conduceret.

271. Ipse insuper interior, locorum ad quæ orationis & cultus Divini peragendi causâ, Christiani conveniebant, ornatus, talis sit operet, ut ipsum populum ad solidam veramque pietatem ac sincerum Dei cultum excitare queat ; atque ita hoc titulo Ecclesiæ sive capellæ dici queant, domus *Dei* & domus *orationis*.

272. Hunc etiam in finem, jam pridem usus sacrarum imaginum in Ecclesijs probatus fuit, atque novissimè contra nostri temporis hæreticos, retinendum esse declaravit Synodus Trid.

Sejj. 25. Dereto de Sacris Imaginibus,
 • Non quod credatur inesse aliqua in ijs Di-
 • vinitas, vel virtus, propter quam sint colen-
 • dæ, vel quod ab ijs, sit aliquid petendum ;
 • vel quod fiduciam imaginibus sit figenda ;
 • veluti olim siebat in gentibus, quæ in Idolis
 : spem

spem suam collocabant ; sed quoniam honos
 qui eis exhibetur, refertur ad prototypa, quæ
 illæ repræsentant : Ita, ut per imagines quas
 osculamur, & coram quibus caput aperimus
 & procumbimus, Christum adoremus, &
 sanctos, quorum illæ similitudinem gerunt,
 veneremur.

273. Maximè itaque cavendum est, nè in
 ipsis picturis & imaginibus, quidquam falsi ex-
 primatur, nè alias, ex ipsis imaginibus, seu Idio-
 tarum libris, in falsitatem & errorem populus
 incidat ; quemadmodum monet eadem.
 Trid. Synodus, vehementer cupiens, Ut
 nullæ falsi dogmatis imagines, & rudibus
 periculosi erroris occasionem præbentes,
 statuantur.

274. Omnibus nostri Districtus Parochis
 præcipimus, ut populum doceant, imagini cul-
 tum nullum deberi, propter pretium operis,
 aut propter quodvis aliud, quod sit in artificio,
 aut imaginis substantia ; sed propter rem signi-
 ficatam, ad quam hic cultus & honos præ-
 cipue refertur ; & sic admonendus est, ani-
 mum orantis, aut venerantis, in rem significa-
 tam referri, & non in signum, quod nec audit,
 nec videt, nec sentit.

275. Illud etiam diligenter doceant Paro-
 chi, per historias mysteriorum nostræ redemp-
 tionis, picturis vel alijs similitudinibus expressas,
 erudiri & confirmari populum, in articulis si-
 dei commemorandis, & assidue recollendis ;

tum

Cum vero ex omnibus sacris imaginibus, magnum fructum percipi; non solum, quia admonetur populus beneficiorum, & munerum, quae a Christo sibi collata sunt; sed etiam quia Dei per sanctos miracula, & salutaria exempla, oculis fidelium subjiciuntur: Ut pro ijs Deo gratias agant, ad sanctorum imitationem, vitam moreisque suos componant, Excitenturque ad adorandum ac diligendum Deum, & ad pietatem colendam.

276. Praeterea admoneatur populus, impetratae plebis causâ, maxime positas esse imagines; ut illarum aspectu, docti & moniti, patrocinium sanctorum, & pietatem in Christo conservemus, & eorum vitam imitemur.

277. Si quae Imagines obesæ, detruncatae, aspectuque ingratæ deprehendantur in nostris Diæcesibus, nullatenus exponantur; sed potius a sacerdotibus cum honore debito sepellantur, in loco decenti; & earum loco, aliæ novæ imagines & integræ suffici possunt. Nullæ Imagines, aut Reliquæ exponi debent in Capellis, antequam ab Ordinario loci fuerint recognitæ & approbatæ; nec ulla nova indulgentia promulgari debet, sine ejus licentia & approbatione.

C A P U T X I I .

De Exequijs.

MISSÆ sacrificium, preces ac officium, quæ hodie a Clero pro defunctis, in die

P.

ipsius

ipius sepulturæ leguntur, vocari solent **Esequias**, quas ab hæredibus pro defuncto perolvendas esse, monet universalis Ecclesiæ praxis, & complurium Synodorum statuta : Proprierea mandamus Pastoribus nostris, ut modestè moneant filios hæredesque eorum, qui ex hoc sæculo in Ecclesiæ Catholicæ communione migrarunt, ut pietatem & gratitudinem erga mortuos conservent, utque juxta harum Dœcesium laudabilem consuetudinem, moremque majorum, Christianæ charitatis supra recensita officia, pro suo quisque modulo, ac facultate rependant : Sed in his, gerant se prudenter Pastores, evitentque omnino sordidum quæstum & omnem avaritiæ labem.

279. Hanc turpis quæstus, & avaritiæ notam, difficulter evitabunt Parochi, si in juribus suis exigendis sint duri & difficiles ; si pactio-nes & conventiones super ijs cum hæredibus in-eant ; si suos parochianos ad fastuosas, etiam non raro, cum summo filiorum aliorumque hæ-redum incommodo, **exequias**, aut anniversari-orum fundationem, vel multorum sacrorum ce-lebrationem adhortentur.

280. Licet enim Ecclesia probet, imò præcipiat, corpora defunctorum honorificè & cultu religioso sepeliri, moderationem tamen in hoc requirit, ut scilicet, nec despecta sit, nec superba sepultura : Idcirco, Parochi in hanc officij sui partem diligenter incumbant, ut pio-rum funera Christianæ simplicitatis, ac model-tiæ limites, non excedant.

281. Ubi deprehenditur aliquis ad hujusmodi nimias pompolas & superbas sepulturas inclinari, meritō ei dicetur Verbis S. Augustini, ‘*Serm. 172. de verb. apost. pompa funeris, agmina exequiarum, sumptuosa diligentia sepulturæ, monumentorum opulenta constructio, vivorum sunt qualiacumque solatia, non adjutoria mortuorum.*’ Optandum sane, ut ubique in his, justa & Christiana moderatio servaretur.

282. Ad hæc, monendus est nonnumquam populus, quod tametsi indubitatum sit, ‘*Orationibus sanctæ Ecclesiæ & sacrificio salutari, nec non Eleemosynis, quæ pro defunctorum spiritibus erogantur, mortuos adjuvari, ut cum eis misericordius agatur a Domino, quam meruerunt, ut loquitur. S. Aug. in cito sermone.*’ Tamen advertendum est, quod adjicit Idem, S. Doctor: Prodesse illud defunctis; sed talibus, qui ita vixerunt ante mortem, ut possint eis hæc utilia esse post mortem.

283. Ut vero ad moderatas, juxta laudabilem Ecclesiæ consuetudinem, exequias pro defunctis persolvendas, fidelis populus excitetur, validum & securissimum medium est, ut in his præstandis, quâ par est modestia ac devotione, ita se habeant Parochi alijque sacerdotes, ut ad defunctorum requiem, simulque vivorum pietatem, quemadmodum vere sunt, non ad quæstum, ejusmodi ritus instituti esse videantur, ut loquitur Rituale Remanum.

284. Qui animadvertisit ad modum, quo
hæc defunctorum officia, in nonnullis locis per-
solvuntur, intelliget quam merito monerentur
Parochi, alijque quibus cura officiorum incum-
bit, ut sedulo advigilent & strenue adlaborent,
ut Exequiæ defunctorum fidelium reveren-
ter, graviter, & devote decantentur ; quemad-
modum omnibus Parochis, alijsque sacerdoti-
bus nostræ jurisdictioni subjectis, injungimus
quibus etiam prohibemus, ne ullus eorum, ad
funus, sive Exequias cujuscumque defuncti ac-
cedat, nisi fuerit specialiter invitatus, si verò
ratione cognationis, aut amicitiæ voluerit acce-
dere, nihil omnino accipiati, ne videatur lucri-
causæ accessisse.

285. Si omnino æquum sit, ut sacerdotes
Domini, in omnibus & ubique se exhibeant,
tanquam Dei ministros, nemini dantes ullam
offensionem, ne vituperetur ministerium ipso-
rum, sed præbentes se ipsos, exemplum bono-
rum operum, ut is, qui ex adverso est, vereatur
nihil habens malum dicere de nobis ; uti docet
Apostolus ; id ab eis maxime præstandum est,
cum ad Exequias defunctorum persolvendas
conveniunt ; ibi enim adeisse solet magnus con-
futsus populi, & hominum diversæ religionis
frequentia, qui in sacerdotes oculos conjiciunt.
Quapropter, ita se in hujusmodi locis singula-
riter componere curent nostri sacerdotes, ut
gestu, incessu, sermone alijque rebus, nil nisi
grave, moderatum, ac religione plenum, præ-
ficerant.

286. Si enim quis Principem fasculi rogatus, habitu honesto, gestu decenti, prolatione non præcipiti, sed distincta, attenâ quoque mente, se ipsum ac verba studet componere, quanto diligentius omnipotentem oraturus Deum, hæc omnino curare debet. Meminisse semper debemus, quod nobis negotium sit cum Deo ipso, qui Rex Regum est & Dominus Dominantium ; ac proinde, quod omnia tantâ maiestate indigna, sint a nobis diligenter vitanda.

287. Ipse reverentia Divino officio debita, exigit omnia exteriora ita componi, ut etiam exterius ostendatur negotium non esse cum homine, sed cum Deo. Hanc externam reverentiam, devotamque corporis totius compositionem, in Divino officio servandum, studet adstantium ædificatio ; cum enim, supra ex Rit. Rom. ostensum est, hoc defunctorum officium, etiam ad ædificationem populi, sit per solendum ; quis ambigat, quin ea debeat esse persolventium exterior compositionem, quæ ipsos adstantes ædificet, & ad pietatem animique devotionem excitet ; eaque omnia vitanda sint, quæ populum distrahere aut offendere possint.

288. Nemini Dubium est, & ipsa experientia nimium compertum, exteriorem corporis devotam compositionem, ob intime corporis & animæ connexionem & unionem, plurimum ad interiore mentis & spiritus devotionem conducere ; nec dubium, si hoc Defunctorum officium, eâ qua decet opus Dei reverentia, ac devotione,

votione, & cordis compunctione decantare-
tur, quin multum ad populi Excitandam de-
votionem conduceret, multique ad cordis com-
punctionem & Dei amorem moverentur, ut
dicere possint, quod olim S. Augustinus, *lib.9.*

Confess. c. 6. “ **Q**uantum flevi in hymnis & canti-
cis tuis, Domine, suave-sonantis Ecclesiæ vo-
cibus commotus acriter ; voces illæ influebant,
auribus meis, & eliquabatur veritas in cor me-
um, & exæstuahat, inde affectus pietatis, &
currebant lachrymæ, & bene mihi erat cum eis.”

289. Verum quis non obstupescat, quod,
haud obstantibus his omnibus, passim Exequiæ
persolvantur cum tanta præcipitantia, tantâ-
que confusione, ut vix quid canatur intelligi
possit : ut lubinde videaris confusum audire
boatum, potius quam cantum suave-sonantis
Ecclesiæ.

290. Curent igitur nostri sacerdotes, sic suos
cantus instituere, ut modestâ, honestaque psal-
lendi gravitate, placidâque & grata modula-
tione, sic audientium aures delineant, ut ad de-
votionem compunctionemque provocent, exci-
tentique. Summo studio abstineant ab illa festina-
nimium atque præcipitata & confusa recitatio-
ne officij, quæ adstantibus irreverentiam, reci-
tantibus turbationem, ac distractionem, imo
tædium quoddam & nauseam parit ; sed advi-
gilent, ut totum sedatim, ac tractim & cum
pausa debitâ, præsertim in medio versiculi
psalmorum, reverenter ab omnibus persolvatur.

291. Caveant specialiter nè ob immoderatum cibi aut potus usum in hujusmodi locis, vilescat eorum authoritas, neve dicatur, quod sacerdotum causa, domus luctus sit in domum convivij & commissationis conversa. Hic ostendant se haud immemores ejus, quod a Christo Domino mandatum est, *ne solici: i sitis quid manducetis, &c.* Modica refectione sint contenti; sed si prandendum necesse sit, temperantiam & modestiam in menta sic servent, ut ab illis, Laici temperantiae & sobrietatis exempla habeant. Meminerint, homini Ecclesiastico, quacunque dignitate fulgeat, plus laudis affert frugalitas in mensa, quam sumptus; plus dedecoris, exquisitus apparatus, quam simplex; plus molestiae, longus accubitus, quam brevis & naturae sufficiens.

292. Dum mensæ accumbunt, summiopere cavendum, ne ulla absentium vita mordetur, nullus ex irrisione reprehendatur, nec in mensa, inanes sæculariorum negotiorum fabulæ, audiantur. Non plus corpori, quam necesse est serviatur, sed sola ejus infirmitas reficiatur, ut ad usum exercendæ virtutis habeatur.

293. Optandum sane est, ut mos ille extrudi convivia in exequijs defunctorum, solius Cleri gratia, omnino abrogaretur, aut saltem ad debitam moderationem revocaretur; quid enim magis a ratione alienum, quam ut in hujusmodi locis, in quibus nil nisi luctus & fletus cernere est? ubi tota familia summo m-

ore

tore obruitur, convivia illa, quæ a Christiana modestia & frugalitate sunt aliena, instituantur, imo, ut instituantur, imperetur.

294. Nonne longe honestius atque consultius, agerent Parochi, si Parochianos suos frequenter monerent, ut ob his sumptuosis convivijs extruendis, omnino abstineant, & pecunia quæ in eis consumi consuevit, in pios usus, vel pauperum alimenta, erogari suaderent? Opicandum quoque esset, ut Parochi serō expenderent, quantum incommodi & gravaminis, horum convivorum instructio, suis Parochianis adferat, & quantum per illa ac per indiscretas & tumultuosas quæ ibi effundi solent voces, vilescat pastoralis & ministerij Ecclesiastici auctoritas, quantaque apud Laicos parient obloquia.

295. Si praedita incommoda ex frequentatione conviviorum provenientia, & quæ illa comitari solent alia vitia recte attendantur, vix dubito, quin admodum consultum esset, ut Pastores, parcus & rarius in defunctorum exequijs, uterentur verbis, cibis, potibus & jocis; & quod libenter abstinerent ab eo, quod eorum auctoritatem labefactaret.

296. Inanis profecto, ne dicam perversa, est, querundum Ecclesiasticorum persuasio, quæ credunt sibi licitum, nendum hujusmodi convivijs adesse, sed etiam proventus ecclesiasticos, in splendida convivia, in luxum, ac vanitatem, pomparamque faculi, convertere;

ut

ut sibi auctoritatem & existimationem, ut aiunt concilient ; quasi alia auctoritas Ecclesiasticis necessaria esset, quam, ut verbis & exemplis, fideles ad omne virtutum genus excitare ac permovere possint ; hanc vero auctoritatem, non per saeculi fastum, ac mundi vanitatem, sed horum contemptu comparari evidens est : Quis enim nesciat, populum ad mundi contemptum, potentius permoveri, quam si ille, qui ad mundi contemptum hortatur, prius suo exemplo mundi contemptum persuadeat : E contra, quis nescit, sine auctoritate & virtute voces esse Ecclesiasticorum, dum aliud ore proclamant, aliud factis denuntiant.

297. Sciebant Concilij Carthagensis IV. Patres, necessariam Episcopis esse auctoritatem, sed quibus medijs eam sibi conciliandam parent, audiamus : ‘ Episcopus vilem, inquiunt, supellecstilem, mensam ac victum pauperem habeat ; & dignitatis suæ auctoritatem fide ac vita meritis quærat.’

298. Audiatur S. Bernardus scribens ad Fulconem Canonicum : ‘ Conceditur tibi, si bene deservis, ut de altario vivas, non autem ut de altario luxurieris, ut de altario superbias, ut inde compares tibi fræna aurea, sellas depictas, calcaria deargentata, varia griseaque pellicea, a collo & manibus ornatu purpureo diversificata. Denique quidquid præter necessarium victum, ac simplicem vestitum, de altario retines, tuum non est, rapina est, sacrilegium est

*Id hoc faciunt, inquis, cum quibus habita, se non
facio quod ceteri, de singularitate notabor. Ecce
mellifluum Bernardi responsum (utinam sape-
ret omnibus Ecclesiasticis, qui se ob aliorum
consuetudinem, in dilapidatione proventuum
Ecclesiasticorum securos credunt) propterea,
inquam, exi de medio eorum, ne aut in urbe nota-
biliter vivas, aut exemplo pereas aliorum.*

299. Parochi proinde, aliquae Ecclesiastici
qui de bonis Ecclesiae, neglectis Christi paupe-
ribus, splendide convivantur, aut in alium su-
perfluum, vanumque usum convertunt, utinam
tempestive recogitent, & advertant, quod qui-
dam Prælatus (qui se aliorum moribus con-
formans, res Ecclesiae in vana & sumptuosa con-
yivia expenderat) ex conscientiæ Remorsu, com-
punctione, ac Dei illustratione ita differuit :
*Hæc omnia judicabit, cuius judicia occulta
sunt, & ideo plus timenda. Sumptus tam de-
testabiles & ernormes, non de labore aut patri-
monio nostro fiunt, sed de eleemosynis fidelium,
de oblationibus & de tributis egentium
animatorum, de exactionibus & oppressionibus
pauperum, obventionibusque etiam alijs ; Qui-
que in sudore vultus, pane nostro vesci debui-
mus, labores miserorum nobis usurpamus ad
delicias, atque in crapula & ebrietate sudorem
bibimus alienum.*

300. Scriptum est : judicia ejus, abyssus
multa : Ille qui intruitur abyssos, & sedet sur-
per Cherubim, terribilis in concilijs, super fili-
os hominum ; judicabit causam pauperum,
quando

quando stabunt in magna constantia adversus eos, qui se Angustiaverunt. Vendicabit, hæc omnia Pater orphanorum, & judex viduarum: Patientia vero pauperum, non peribit in finem.

301. Intendite igitur, Fratres Charissimi, qui Coadministratores in regimine, & gaudium meum estis, super egenos et pauperes, & non conteratis eos in porta; quia judicabit certissime Dominus causam illorum. Nolite propter esseam destruere opus Dei; sed mensa, victuque frugali, cum gratiarum actione, supellectiliique modestâ, contenti sitis; ut qui ex adverso est, vereatur, nihil habens malum dicere de nobis; imo frugalitatis, modestiæ, continentiæ, & humilitatis exempla, a vobis petere possint: Qui enim Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs, & qui spiritu Dei aguntur, facta carnis mortificant, quotum membra templum sunt Spiritus Sancti.

302. Ad patriam fælicitatis æternæ, totis properate præcordijs, mente semper cogitantes, quod omnes stabimus ante tribunal Christi, ut referat unusquisque, pro ut gessit, sive bonum sive malum, & quod reddat unicuique secundum vias suas: Sint ergo lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris, ut Christus imperat nobis; non enim in sermone est Regnum Dei, sed in virtute. Væ, vae Præsidentibus vitam carnalem, negligentem, inflamatam & scandalosam ducentibus; quoniam universa subditorum peccata, in eos redundant.

303. Litterarum studia diligenter colite, nè contra eum, qui illas spernit, dicat Dominus ; quia tu scientiam repulisti, & ego repellam te, ne sacerdotio fungaris mibi ; lectio sacrorum librorum vobis necessaria est, ut possitis vosmetiplos ; & animas vobis commissas, in viam salutis dirigere, in ijs enim, testimonio Trid. Concilij, Cælestis thesaurus continetur.

304. Constitutiones has nostras Vestro nomine inscriptas, legite, vestris manibus terantur, benigna voluntatis propensione eas complectimini ; locum in Vestris Bibliothecis, locum in memoria obtineant. Sciatis animum nostrum & scopum in illis condendis, alium non esse, quam ob oculos vestros ponere Regulas quasdam, è quibus morum vestrorum in regimine ministerij, uniformem normam sumere optimumque curæ pastoralis genus haurire valeatis, quibus instructiones nonnullas illasque selectissimas, ex sanctis Patribus & probatis authoribus decerptas, annexere curavimus ; credentes id nec inutile, nec ingratum vobis fore, sed potius quod jucunda & grata futura sit eorum lectio & notitia, quibus, utpote occupationibus Pastoralibus impeditis, non vacat P.P. volumina vel A.A. libros pervolvere.

305. Magno mihi quidem solatio erit, magnumque operæ pretium me retulisse arbitrabor, si tradita hic documenta, non levi a labore collecta, ad usum ministerij vestri, ac supremi Ducis nostri gloriam, aliquando subserviant,

serviant, ut vos secundum ea in occurrentibus occasionebus operantes, compellatis oves vobis creditas, incælestis patriæ beatitudinem, monitis jugiter, & increpationibus, intrare ; ut cum Princeps Pastorum ad judicandum venerit, ei dicere possitis : Ecce quos dedisti mihi, non perdidi ex eis quemquam, ipse reddet vobis coronam gloriæ, quam & mihi conservo vestro conferre dignetur ille, qui regnaturus est, in æternum, Amen.

LECTÆ acceptatae & promulgatae fuerunt hæ Constitutiones, in Conventu Cleri Sæcularis & Regularis Kerriensis, habito die 15. Mensis Julij, anno reparatæ salutis 1747. in oppido de Listowel sub. Illmo. & R^{no} D. D. GULIELMO Episcopo Kerriensi.

L A U S D E O,

Et Virgini Matri sine labe originali conceptæ.

303. Litterarum studia diligenter colite, nè contra eum, qui illas spernit, dicat Dominus ; quia tu scientiam repulisti, & ego repellam te, ne sacerdotio fungaris mibi ; lectio sacrorum librorum vobis necessaria est, ut possitis vestimenti posse ; & animas vobis commissas, in viam salutis dirigere, in ijs enim, testimonio Trid. Concilij, Cælestis thesaurus continetur.

304. Constitutiones has nostras Vestro nomine inscriptas, legite, vestris manibus terantur, benigna voluntatis propensione eas complectimini ; locum in Vestris Bibliothecis, locum in memoria obtineant. Sciatis animum nostrum & scopum in illis condendis, alium non esse, quam ob oculos vestros ponere Regulas quasdam, è quibus morum vestrorum in regimine ministerij, uniformem normam sumere optimumque curæ pastoralis genus haurire valeatis, quibus instructiones nonnullas illasque selectissimas, ex sanctis Patribus & probatis authoribus decerptas, annextere curavimus ; credentes id nec inutile, nec ingratum vobis fore, sed potius quod jucunda & grata futura sit earum lectio & notitia, quibus, utpote occupationibus Pastoralibus impeditis, non vacat P.P. volumina vel A.A. libros pervolvere.

305. Magno mihi quidem solatio erit, magnumque operæ pretium me retulisse arbitrabor, si tradita hic documenta, non levi a me labore collecta, ad usum ministerij vestri, ac supremi Dicis nostri gloriam, aliquando subserviant,

ferviant, ut vos secundum ea in occurrentibus occasiōnibus operāntes, compellatis oves vobis creditas, incælestis patriæ beatitudinem, monitis jugiter, & increpationibus, intrare ; ut cum Princeps Pastorum ad judicandum venerit, ei dicere possitis : Ecce quos dedisti mihi, non perdidi ex eis quemquam, ipse reddet vobis coronam gloriæ, quam & mihi conservo vestro conferre dignetur ille, qui regnaturus est, in æternū,
Amen.

LECTÆ acceptatæ & promulgatae fuerunt hæ Constitutiones, in Conventu Cleri Sæcularis & Regularis Kerriensis, habito die 15. Mensis Julij, anno reparatæ salutis 1747. in oppido de Listowel sub. Illmo. & R^{no} D. D. GULIELMO Episcopo Kerriensi.

L A U S D E O,
*Et Virgini Matri sine labe originali
conceptæ.*

INDEX CAPITUM.

CAP. I.	D E Administratiōne Sacramēto-	
	rum.	pag. 3.
CAP. II.	D e Sacramēto Baptismi	pag. 5.
CAP. III.	D e Sacramēto Matrimonij.	pag. 8.
CAP. IV.	D e Sacramēto Pēnitentiæ	pag. 17.
CAP. V.	D e Sacramēto Extremæ Unctionis,	
	ubi de Viatico & Cura Parochi erga mori-	
	bundos aliquid præmittitur.	pag. 47.
CAP. VI.	D e Sacrificio Missæ.	pag. 56.
CAP. VII.	D e Parochis.	pag. 73.
CAP. VIII.	D e Vita Sacerdotali & præpara-	
	tione ad Curam animarum.	pag. 92.
CAP. IX.	D e Festorum & Jejuniorum obser-	
	vatione.	pag. 103.
CAP. X.	D e Magicis artibus.	veneficijs,
	Divinationibusque prohibitis.	pag. 109.
CAP. XI.	D e Imaginibus.	pag. 110.
CAP. XII.	D e Exequijs.	pag. 113.

Errata sic corrigē.

PAG. 4. lin. 8. lege nullam. P. 11. l. 3. lege habentium.
P. 12. l. 20. lege illam. P. 13. l. ult. lege majorem.
P. 14. l. 26. lege debeant. P. 15. l. 28. lege præsumat. P.
20. l. ult. lege compellandus. P. 23. l. 12. lege diligenti.
P. 49. l. ult. lege accipiat. P. 53. l. 26. lege antequam.
P. 55. l. 6. lege incipit. P. 61. l. 10. lege congregationis.
P. 81. l. 7. lege sustentandis. P. 94. l. 25. lege fraudisque.
P. 96. l. 3. lege dotes. P. 108. l. 6. lege expediti. P. 113.
l. ult. lege Romanum.

**JUST Publish'd, price, a British
Six-pence.**

A Genuine and true JOURNAL of the Surprising Escape of the Young CHEVALIER, from the Battle of Culloden to his landing in France. With a short Account of what befel Him in that Kingdom ; the manner of his being taken Prisoner, at the Opera-House, and sent under a strong guard to Avignon ; his departure from thence to Poland ; his marriage to the Princess of Radzwiłł, &c &c. Together with a brief Relation of what became of the principal Gentlemen who escaped the Battle of Culloden. To which are added, Twelve Articles of Highland Impeachments, against the Lord G—e M—rr—y, for misbehaviour in Scotland, &c. Interspersed with several Things that were acted and negotiated (publickly and privately) before the Pr's landing and while he was in the British Dominions, that have not yet come to light. A Narrative grounded on Fact, and free from all kind of fulsome Exaggerations and Panegyricks, as well as all ungenerous Invectives, not like the spurious Pamphlets, Ascanius, The Wanderer, The Chevalier, &c.— Written by a Member of the Academy of Sciences in Paris, and Translated by an English Gentleman.

Quæ ipse miserrima vidi,
Et quorum Pars magna fui. Quis, talia fando,
Temperet a Lachrymis? — — Virg. En. ii.

J U S T publish'd price bound, one Shilling
and seven-pence halfpenny.

A LETTER from an English Gentleman, to
a Member of Parliament; Shewing the
Hardships, Cruelties, and Severe Usage, with
which the Irish Nation has been treated. Set-
ting forth in a clearer Manner than has been
hitherto publish'd, The Interests, Views, and
wicked Designs of the corrupt Ministry under
the Usurper OLIVER CROMWELL: And the
no-less unjust Proceedings, in the Reign of
King CHARLES II. Illustrated with curious
Reflections. To which is added, A brief Ac-
count from the most Authentic Protestant
Writers of the Causes, Motives, and Mischiefs,
of the Irish Rebellion, on the 23d. Day of
October 1641.

A PAPIST Mis-represented and Represented:
Or a Two-fold Character of POPERY.
By MR. JOHN GOTHER. To which is prefix'd,
The LIFE of the AUTHOR. price, 15. 1d.

T H E Life of the Rev. Thady O'Brien,
D.D. late of Castle-Lyons, in the Diocese of
Cloyne, and County of Cork. Illustrated with
Historical and Chronological Notes, &c. 6*i*

2749

